

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ**

Виконала: магістрантка 2-го курсу, групи 8.2319-ср
спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітньо-професійної програми
«Соціальна робота»
А.В. Грецька

Керівник: доцент кафедри соціальної філософії та
управління,
доцент, к.філос.н. Маліновська О.С.

Рецензент: доцент кафедри соціальної філософії та
управління,
доцент, к.філос.н. Маловічко О.В.

Запоріжжя – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет соціології та управління
Кафедра соціальної філософії та управління
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 231 «Соціальна робота»
Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри соціальної філософії та управління

_____ Т.І.Бутченко
«___» _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

_____ Грецькій Аліні Володимирівні
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи _____ Благодійність як фактор розвитку соціальної роботи в сучасній Україні

керівник роботи _____ Маліновська Ольга Станіславівна, к.філос.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «25» травня 2020 року № 605-с

2. Строк подання студентом роботи 8 грудня 2020 року

3. Вихідні дані до роботи _____ Волонтери в соціальній роботі / упоряд. : О.Главник, Н. Романова, Т. Дружченко. Київ : Главник, 2006. 128 с.; Лапіна М. Д., Кузьміна О. Благодійна діяльність у сучасній Україні. Вісник Приазовського державного технічного університету. Маріуполь, 2019. Вип. 4. С. 31–36.; Савицький В. І. Генеза благодійності в Україні : навч. посіб. Київ: НТУУ «КПІ», 2007. 136 с.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Проаналізувати сучасний стан наукової розробки проблеми благодійності в сучасній Україні. 2. Здійснити уточнення змісту основних понять дослідження: «благодійність», «соціальна робота», «фактор розвитку». 3. Обґрунтувати основні принципи та методи дослідження благодійності як фактор розвитку соціальної роботи в сучасній Україні. 4. Визначити сутність благодійності як соціального феномену. 5. Проаналізувати підходи та принципи надання благодійної допомоги. 6. З'ясувати роль держави та громадськості у розвитку благодійної діяльності. 7. Дослідити сучасний стан розвитку благодійності. 8. Виявити напрями удосконалення благодійності як фактору розвитку соціальної роботи в сучасній Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання Прийняв
Розділ 1	Маліновська О.С., доцент кафедри соціальної філософії та управління	25.05.2020	25.05.2020
Розділ 2	Маліновська О.С., доцент кафедри соціальної філософії та управління	24.06.2020	24.06.2020
Розділ 3	Маліновська О.С., доцент кафедри соціальної філософії та управління	26.09.2020	26.09.2020

7. Дата видачі завдання 25 травня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень – квітень 2020	Виконано
2.	Бібліографічний пошук	Травень 2020	Виконано
3.	Розробка основних положень роботи	Травень 2020	Виконано
4.	I розділ	Червень 2020	Виконано
5.	II розділ	Липень – серпень 2020	Виконано
6.	III розділ	Вересень – жовтень 2020	Виконано
7.	Систематизація висновків	Листопад 2020	Виконано
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2020	Виконано

Студент _____ А.В. Грецька

Керівник роботи _____ О. С. Маліновська

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.С. Цапліна

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 75 сторінок, 71 позиції у списку літератури.

БЛАГОДІЙНІСТЬ, БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ, БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Мета дослідження: вивчення феномена благодійності у сучасній Україні та її впливу на розвиток соціальної роботи у сучасній Україні.

Об'єктом дослідження виступає благодійність як соціальний феномен.

Предмет дослідження: благодійність як фактору розвитку соціальної роботи у сучасній Україні.

Методи: аналіз, синтез, абстрагування, дедукція, системний аналіз проблеми.

Гіпотеза: стимулювання й розвиток інституту благодійництва, популяризація діяльності благодійних фондів сприяє розвитку соціальної роботи, різних форм соціальної допомоги клієнтам.

Висновки: 1. Феномен благодійності за весь час його існування трактувався по-різному і впродовж століття еволюціонував, змінював форми, виникали нові механізми. Всі форми благодійності є складовими елементами соціальної діяльності як розумової та матеріально-практичної активності соціальних суб'єктів з метою цілеспрямованого використання, трансформації та гуманізації навколишньої дійсності.

2. Благодійність допомагає вирішувати різноманітні проблеми у соціальній сфері, активізує розвиток різних форм і методів соціальної роботи. Наразі особливо актуальним є благодійництво у соціальній роботі з учасниками АТО, сім'ями військовослужбовців, дітьми-інвалідами, багатодітними і малозабезпеченими сім'ями, з внутрішньо переміщеними особами.

3. В умовах сучасної України трансформація ставлення суспільства до благодійності стала важливим чинником національної єдності у подоланні кризових явищ в політичній, економічній, військовій, соціальній, медичній та інших галузях.

SUMMARY

Qualification work consists of 75 pages, 71 literature sources.

CHARITY, CHARITABLE ORGANIZATION, CHARITABLE ACTIVITY, SOCIAL WORK

Research purpose is to determine the degree of charity development in modern Ukraine and the volunteer movement among Ukrainians.

Research object is charity as a social phenomenon.

Research subject is the study of charity development in modern Ukraine.

Research methods are analysis, synthesis, abstraction, deduction, as well as systemic analysis of the problem.

Research hypothesis is that there is currently a transformation in society's attitude to charity, so it is important to stimulate and develop the charity institution and promote activities of charitable foundations.

Conclusions: 1. The phenomenon of charity throughout its existence has been interpreted differently and over the centuries has evolved, changed forms, new mechanisms have emerged. All forms of charity are integral elements of social activity as a mental and material-practical activity of social actors in order to purposefully use, transform and humanize the surrounding reality.

2. The phenomenon of charity and its activity form (charitable activity) are considered by modern science in many contexts – philosophical (as charity), social (as a separate social institution), psychological (as realization of the need for recognition and self-actualization) and others.

3. The transformation of society's attitude to charity in modern Ukraine has become an important factor in national unity in overcoming the crisis in the political, economic, military, social, medical, transport sectors.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ ЯК ФАКТОРУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	8
1.1. Сучасний стан наукової розробки проблеми благодійності як фактору розвитку соціальної роботи.....	8
1.2. Уточнення основних понять дослідження: «благодійність», «соціальна робота», «фактор розвитку».....	13
1.3. Принципи та методи дослідження благодійності як фактору розвитку соціальної роботи.....	21
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ ЯК ФАКТОРУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	26
2.1. Благодійність як соціальний феномен.....	26
2.2. Підходи та принципи надання благодійної допомоги у соціальній роботі.....	33
2.3. Роль держави та громадськості у розвитку благодійної діяльності.....	36
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ ЯК ФАКТОРУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	41
3.1. Сучасний стан розвитку благодійності як фактору розвитку соціальної роботи в Україні.....	41
3.2. Напрями удосконалення благодійності як фактору розвитку соціальної роботи в Україні.....	54
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. В джерелах поняття «благодійність» трактується як добровільне, безкорисне та безоплатне надання організаціями або приватними особами допомоги нужденним, у вигляді надання послуг, фінансових коштів, виконання робіт чи надання майна та іншої підтримки. За всіх часів мотивація благодійності обумовлювалась різними соціальними та психологічними факторами. Саме виникнення «нуждених» верств населення спонукало до дій, за для зниження гостроти неблагополуччя.

Аналізуючи теперішній досвід сучасних управлінських процесів в нашій державі, виникає думка, про неупорядкованість розвитку благодійності та меценатства. Україна, в процесі розв'язання соціальних проблем, зрозумілою є необхідність залучення до цього процесу недержавних організацій, зокрема благодійних. Благодійність постає бажаною, а інколи навіть необхідною формою відносин людей, зацікавлених у впорядкованості інтересів та можливості впливати на розв'язання проблем суспільства і конкретної особи зокрема.

Проблемна ситуація. За останні роки події у нашій країні тільки збільшують кількість нужденних в захисті та благодійній допомозі. А недостатнє фінансування з боку держави спричиняє розвиток недержавних форм благодійності. Тому гостра необхідність відродження в сучасному суспільстві благодійності та меценатства викликає потребу в науковому осмисленні цього феномена його основних форм, технологій та перспектив розвитку.

На даний час дослідження благодійності є об'єктом таких наукових дисциплін, як історії, філософії, етики, соціології, психології та юриспруденції. Проте ще й досі практично немає робіт, які розкривають технології благодійності як взаємодії соціальних груп і соціальних інститутів. Благодійність розглядається з історичної, етичної, юридичної, філософської та іншої сторін, але мало досліджень, які виходять на узагальнений соціологічний результат і конкретні рекомендації.

Благодійництво і благодійну діяльність досліджували такі науковці, як О.Алексеева, М. Колісник, Т. Літвінова, Д. Страховський, Г. Ульгорн, В.Чепурнов, О. М. Донік, Ф. Я. Ступак, Г. В. Степаненко, В. О. Ореховський, С.П. Кармалюк, І. Г. Сулига, О. М. Головка, О. В. Сердюк, Б. В. Бернадський, Т.М. Курінна. Перспективи розвитку доброчинності розглядали: В. Халецький, О. Семашко, Л. Дума, А. Гулевська-Черниш.

Об'єктом дослідження виступає благодійність як соціальний феномен.

Предметом дослідження є благодійність як фактору розвитку соціальної роботи у сучасній Україні.

Метою дослідження є вивчення феномена благодійності у сучасній Україні та її впливу на розвиток соціальної роботи у сучасній Україні.

Мета роботи обумовлює такі *завдання* :

- проаналізувати сучасний стан наукової розробки проблеми благодійності в сучасній Україні;
- здійснити уточнення змісту основних понять дослідження : «благодійність», «соціальна робота», «фактор розвитку»;
- обґрунтувати основні принципи та методи дослідження благодійності як фактору розвитку соціальної роботи в сучасній Україні;
- визначити сутність благодійності як соціального феномену ;
- проаналізувати підходи та принципи надання благодійної допомоги;
- з'ясувати роль держави та громадськості у розвитку благодійної діяльності;
- дослідити сучасний стан благодійної діяльності;
- проаналізувати напрями удосконалення розвитку благодійності.

Гіпотеза: стимулювання й розвиток інституту благодійництва, популяризація діяльності благодійних фондів сприяє розвитку соціальної роботи, різних форм соціальної допомоги клієнтам.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку літератури.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ ЯК ФАКТОРУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

1.1. Сучасний стан наукової розробки проблеми благодійності як фактору розвитку соціальної роботи в Україні

Тема благодійності все частіше стає об'єктом наукових досліджень. І це не випадково, адже впродовж останніх десятиліть благочинна діяльність стала майже невід'ємним атрибутом суспільного життя. Однак, специфіка цієї діяльності полягає в тому, що заснована вона виключно на добрій волі суб'єкта і завжди передбачає ситуацію вибору. Отож, містить певну неоднозначність і потребує комплексних досліджень.

Головна мета соціальної роботи полягає в сприянні та нормалізації життєдіяльності людини, задоволенню та гармонізації її соціальних потреб, а також узгодженню потреб особи та суспільства. Останнім часом в сучасній Україні набуває популярності волонтерський рух, так як система соціального захисту яка зараз є чинною, недостатньою мірою надає послуги для вразливих верств населення, тому благодійність зараз є досить актуальною темою.

Стародавнє суспільство сприймало благодійництво не як форму проявлення гуманізму, а як сформована тим часом існування традиція. Лише після прийняття християнства, благодійництво почали приймати як «прояв жалю до ближнього й моральний обов'язок того, хто має, поспішати на допомогу незаможному...», – саме таке визначення благодійності пропонує енциклопедія Ф. А. Брокгауза й І. А. Ефрона [22, с. 113].

Проблеми благодійної діяльності теперішнім часом для наукового дослідження зумовлено не одним чинником, а багатьма, до них відноситься відродження інституту благодійності в Україні, діяльність якого на сьогодні відбувається в умовах, які є новими. Феномен благодійності, виклика як

адекватна реакція на кризові тенденції, що виникають у соціальній та економічній сферах – до теоретичного та історико-культурного дослідження цього феномена, вивчаючи його як певний індикатор, що досліджує стан духовної культури в українському суспільстві.

Аналізуючи визначення, що запропоновані науковцями стає зрозуміло, що більшість трактує благодійність – як безоплатну передачу матеріальних та нематеріальних засобів з метою надання допомоги для вирішення якоїсь суспільної проблеми чи проблем.

Наразі українське суспільство потребує формуванню нової культури благодійності, етики соціальної підтримки для різних верств населення, які засновані на принципі гуманізму. І тому, дослідження проблем розвитку та формуванню основних цінностей благодійності в соціально-філософській перспективі набуває особливої актуальності.

Останніми роками розвиток благодійної діяльності в українському суспільстві стає одним з найважливіших пріоритетів соціальної політики. Так як, за останнє десятиліття в українському суспільстві розширилася соціальна база осіб, що потребують підтримки – інваліди, багато літніх людей, біженці, переселенці, бездомні і так далі. А міграція, безробіття, злочинність, руйнування сім'ї, зростання соціальних девіацій – це той громадський фон, який визначив масштаб і гостроту проблеми розвитку благодійного руху в країні.

Заходи, що проводяться у рамках державної політики, не знімають гостроту проблеми вказаних категорій населення. Більше того, благодійної підтримки потребують не лише інваліди, мігранти або безробітні, але і інші соціальні групи, які не змогли в ціннісному, професійному і ролевому відношенні адаптуватися до реалій, що змінилися. Вивчення основ благодійності в даний час грає важливу роль, тому що сьогодні відбувається відродження не тільки державної благодійної допомоги, але також й приватних організацій, а так само благодійності окремих юридичних осіб [2, с. 26].

Благодійна діяльність для українського суспільства проявлялась здавна, протягом часу переростала у традиції, які стали відносно сталими і живучи

століттями передавались поколіннями. Але сучасній українській державі це явище розглядається досить новим, або якщо бути точнішим, таким, що знаходиться у стані становлення. В радянський час діяльність для реалізації соціальних програм розглядалися винятково як функція держави і фактично «одержавлених» громадських організацій. Приватна недержавна діяльність в Україні лише після здобуття незалежності стала розвиватися більше інтенсивно в цій галузі.

Аналізуючи дослідження благодійної діяльності, які здійснювали відомі в історії філософії фахівці, то можна констатувати їх багатоманітність та різноплановість. Аналізували різні аспекти благодійної діяльності, проблеми, які пов'язані з реалізацією та соціальними впливами, такі відомі західні філософи та мислителі, як Сенека, Гегель, К. Маркс, Ф. Енгельс, П. Лафарг, Дж. Мілль, А. Карнегі, Г. Форд, В. Франклін

В свою чергу сучасні українські дослідники як О. Донік, В. Корнієнко, Т. Курінна, Т. Ніколаєва, С. Поляруш, Ф. Ступак, І. Суровцева, О. Ткаченко, К. Шихова, Є. Шелехов, М. Дмитрієнко та О. Ясь звернули свою увагу на історично-хронологічний аспект благодійності. Вони вивчали не лише історію розвитку благодійності в світі та в Україні, а також спробували розглянути ситуацію з благодійністю в СНД яка виникла у після радянський період.

На основі результатів, отриманих вищезгаданими авторами, та досліджень, що присвячені загальнотеоретичним та методологічним проблемам етико-філософської науки (Г. Бесс, М. Вебера, Г.В.Ф. Гегеля, Т. Гоббса, І. Канта, Т.Адорно, М. Якоб та ін.), класичних та новітніх досліджень принципів та цінностей, пов'язаних з благодійністю, таких як справедливість, милосердя, любов, відповідальність (відповідно, Н. Бердяєва, М. Бубера, Д. Гільдебранда, Г. Йонаса, Е. Левінаса, К. Л'юїса, Е.Макінтайра, П. Рікера, Дж. Ролза, Е. Фрома, О. Гьоффе, а також вітчизняних науковців: Т. Василевської, А. Єрмоленка, С.Кримського, В. Малахова), стає можливим проведення систематичного етико-філософського аналізу благодійності.

Благодійність стала важливим аспектом життя країни й відносин між державою та громадянським суспільством, підставою для такого висновку стає динамічний розвиток подій в українській спільноті, і це підкреслює актуальність дослідження даної проблеми, яка зумовлює потребу в нових наукових дослідженнях.

Як відзначають багато дослідників (Н.П. Іванова, Н.А. Савранська, Л.Т. Тюття М.В. Фірсов, Т. Шанін і ін.), в історії людської цивілізації благодійність, як прояв просоціальної поведінки членів суспільства, у різних формах її прояву була присутня завжди. Неможливо уявити реальність людського буття й прогрес людської діяльності, без благодійної діяльності чи бездобродійності [52; 64].

Відомі дослідники Г. Бірхофф, Л.Э Орбан-Лембрик, Л.Г. Почебут і ін. охарактеризували благодійність як соціально-психологічне явище, що виступає у формі морально-ціннісної суспільної норми міжособистісних відносин, яка визначає просоціальний характер «допомогаючого», поведінці індивіда в соціумі. Тобто, можна зробити висновок, що у даній думці благодійність виступає на особистісному рівні – як інтегративний психологічний утвір, який визначає закріплення у свідомості людей системи цінностей і ціннісних установок щодо необхідності надання безкорисливої допомоги нужденній людині [2; с. 54].

Благодійну діяльність можна розглядати як соціальне явище, тоді благодійність характеризується активним пошуком ефективних шляхів в соціальній сфері для вирішення проблем, що виникають в людському суспільстві, в тому числі це стосується соціальної роботи. Г. Бернлер розглядав соціальну роботу як один із варіантів професійної діяльності, яка активно спрямовується на допомогу нужденним людям за допомогою позитивних змін у суспільстві шляхом утвору добра (блага) для них [4, с. 46].

Зараз з'явилася певна тенденція та підвищилася цікавість дослідників до вивчення процесу формування у сфері благодійності втручання ефективної державної політики, а саме формування державними структурами правових,

економічних та організаційних сприятливих умов для становлення і розвитку благодійної діяльності [6, с. 192].

За редакцією відомого науковця В.В.Дубічинського, сучасний тлумачний словник з української мови визначає благодійну діяльність, як «добровільну і безкорисливу пожертву фізичних або юридичних осіб у вигляді матеріальної, фінансової чи організаційної допомоги». Такий зміст благодійної діяльності неможливо заперечити, так як саме благодійні фонди та організації, а також окремі благодійники роблять важливий внесок у ефективний розвиток соціального захисту при вирішенні досить гострої соціальної проблеми. Під поняттям «благодійність» слід розуміти також витрату власних зусиль та особистого часу на допомогу у вирішенні проблеми яка виникла, а не лише надання благодійниками фінансових чи матеріальних ресурсів для вирішення певного спектру соціальних проблем .

Характер прояву мотиваційних характеристик добродійної діяльності дає можливість говорити про компенсаторну функцію суб'єкта благодійності щодо об'єкта благодійної діяльності (А.Маслоу). Відносна незалежність прояву факторів благодійності на рівнях особистості й поведінки проявляється у феномені вибіркості благодійності («девіантна» благодійність), що може відобразитися на ефективності діяльності соціального працівника в умовах професійної соціальної роботи (В.Г. Бочарова, М.В. Фірсов і ін.) [14, с. 117].

Науковець Н.А.Сейко зробив висновок про те, що система розвитку благодійної діяльності в умовах професійного навчання позитивно впливає на психологічні зміни свідомості студентів і тому вивчення благодійності є важливим чинником, що впливає на характеристику особистості фахівця в соціальній сфері.

Тобто, такими позитивними змінам у свідомості суб'єктів (студентів, що навчаються у вузах) постають характерні зміни, що відбуваються на рівні їх соціальної відповідальності, а також статусно-рольових позицій і ціннісно-нормативних установок [53, с. 44]. Тому, для майбутніх соціальних працівників

важливою умовою для якісного навчання є формування комплексу основних цінностей в соціальній роботі.

Також, слід виділити, що такого плану вкорінення благодійних принципів, як гуманістичної психологічної основи професійної діяльності соціального працівника, припускає розвиненість у нього, як базисної якості й цінності, альтруїзму, з таким висновком згодні безліч дослідників які звернули увагу дану проблему. Допомога іншим людям повинна завжди виступати на фундаментальному рівні принципу життя – як метод підтримки соціальності людини на будь-якому етапі розвитку.

1.2. Уточнення основних понять дослідження: «благодійність», соціальна робота», «фактор розвитку»

Наразі відомі дослідники прийшли до висновку, що існування благодійної діяльності як частини суспільства не мають одноманітності. Благодійна діяльність як феномен тривалий час еволюціонувала, змінювала механізми і через це розуміння її часто змінювалось. Тому з метою цілеспрямованого використання, гуманізації та трансформації в навколишній дійсності всі види благочинності відносять до складових елементів соціальної діяльності, які використовують в розумовій або матеріально-практичній діяльності суб'єктів.

У корені поняття «благодійність» лежить поняття «благо», яке введене Аристотелем, лат. *summum bonum* [1]. З цього часу починається тлумачення цього поняття, саме цим займалися спершу філософи. Питання про благо ставилося у філософії у зв'язку з розумінням сенсу буття і людського існування як питання про вище благо, в залежності від якого визначалась відносна цінність всіх інших благ. Філософи під поняттям «благо» розуміли те, що люди бажають саме по собі, а не через його наслідки.

Саме слово «благодійність» складається з двох частин «благо» та «діяти». Таким чином, благодійність можна тлумачити як діяти на благо. Але це дуже широке тлумачення, яким на сьогодні оперувати важко. Таке поняття може

кожен розуміти по-своєму, що може порушувати розуміння в науковому світі. Тому кожен дослідник намагається вивчати історію поняття та обґрунтувати своє.

Також вважають, що поняття «благодійність» означає «милосердя», «жерственна любов», та походить від латинського слова «caritas, carus». В етимологічному словнику, поняття «благодійність» означає творити добро нужденним і походить від староруського «благое деянье». Також, словник Брокгаузена і Ефрона визначає благодійність як надання матеріальної допомоги малозабезпеченим особам, допомога у лікуванні бідних хворих, а також виховання сиріт та безпритульних дітей.

Що стосується саме соціальної роботи, то благодійність у цій сфері проявляється як гуманістично цілеспрямована діяльність фахівця як професійна увага, яка спрямована на нужденних людей, а також надання їм ефективної допомоги, збереження й організацію життєдіяльності на самодостатньому соціальному рівні, через професійно підготовлених соціальних працівників. Саме тому детальне вивчення такого явища, як благодійність є наразі досить актуальною темою [58, с. 147].

В цілому, благодійна діяльність як складова суспільних відносин потребує чіткого розуміння сутності останніх в соціальній картині світу. Також слід визначити, що суспільні відносини трактуються не лише в широкому, а й у вузькому значенні. Тому в широкому значенні суспільні відносини – це будь-які соціальні взаємозв'язки, що виникають між людьми в процесі життєдіяльності [10, с. 37].

Вузьке значення полягає у відношенні між соціальними суб'єктами з приводу їх рівності та соціальної справедливості в розподілі життєвих благ, умов становлення та розвитку особистості, задоволення матеріальних, соціальних та духовних потреб. Відомі ідеалісти, як наприклад М. Вебер, до суспільних відносин визначав «поведінку декількох людей, співвіднесену за своїм змістом одна з одною». Тому можемо зробити висновок, що соціальні відносини повністю і виключно полягають у можливості того, що соціальна

поведінка буде носити доступний (осмисленому) визначенню характер. Такою ознакою даного поняття можемо віднести, навіть самий мінімальний, зв'язок одного індивіда до іншого. Тобто, змістом такого відношення може бути найрізноманітніші, наприклад: боротьба, ворожнеча, кохання, дружба, повага, ринковий обмін, «виконання» погодження, «ухилення», або відмова від нього, суперництво економічного, або будь-якого іншого характеру; класова, або національна спільність [11, с. 131].

В соціальній енциклопедії поняття благодійності полягає як таке визначення: «загальнолюдський рух, що включає сукупність гуманістичних дій окремої людини, організації, суспільства. Основий намір благодійності лежить у проявленні любові не лише до ближнього, але й до незнайомої людини, а також в наданні безоплатної матеріальної допомоги нужденним і соціально незахищеним громадянам». Сучасний світ трактує благодійність як надання приватними особами і організаціями підтримки хворим, бідним, сиротам, інвалідам та іншим незахищеним верствам населення [11, с. 45].

Про благодійну діяльність згадується у великому енциклопедичному словнику, там під поняттям «благодійність» розуміють надання матеріальної допомоги нужденним, як окремим особам, так і організаціям. А також, виділяється, що благодійність може направлятися на розвиток будь-яких суспільно-значимих сфер діяльності (захист навколишнього середовища, охорона пам'ятників культури тощо).

В англійській мові благодійність позначається словом «charity». Трактування даного поняття пропонує «Longman Handy Learner's Dictionary», відносячі до благодійності такі визначення: великодушність, щедрість і допомога бідним, доброта щодо позбавлених волі осіб, поблажливість, милосердя, християнська любов, організація допомоги людям, благодійний фонд, фонд милосердя [1].

Також благодійність визначається як загальне поняття, що означає різні види діяльності, що повинні мотивуватися любов'ю до ближнього і зусиллями допомогти людині, людству, світу, нести добро [5, с. 152].

Розглядаючи поняття в економічних чи вольових суспільних відносинах, благодійність є складовою різних цінностей (матеріальних і духовних) та має поєднуючий характер. На сьогодні матеріальне забезпечення визначає розмір фінансової благодійності, але це частково. Специфіка благодійної діяльності визначає їхні моральні якості або духовність. Тому що, саме ця діяльність є активною і направляється на пасивних людей, і є визначальним орієнтиром при формуванні морально-етичних цінностей гуманістичних відносин у суспільстві.

Український дослідник О. Ільченко провів суттєву роботу у визначенні поняття «благодійність» [16; 17]. Він розглядав благодійність як особливу діяльність, яка сформувалась на громадських засадах або приватній ініціативі, та здійснюється фізичними та юридичними особами, та може мати такі і ознаки:

- 1) наявність суспільно значущої мети;
- 2) добровільний, безкорисливий характер роботи;
- 3) високі моральні принципи благодійників, «громадський рівень розуміння необхідності здійснення програм соціальної реабілітації для тих категорій населення, які потребують підтримки» [17, с. 89].

Можливо, така форма визначення (з виокремленням характерних ознак) є найбільш прийнятною для такого феномену як благодійність.

Також у суспільну свідомість поняття «благодійність» увійшло як гуманістичний поклик людини надавати допомогу нужденним, незалежно від національної, расової, соціальної, релігійної належності. Моральні підстави благодійної діяльності не суперечать релігійним канонам, а християнство розглядається як ідейне джерело благодійності, про це йдеться у новітніх дослідженнях суспільних наук та в практиці добродійної допомоги [5, с. 59].

Але серед відомих дослідників виникли розбіжності у погляді на роль благодійності у суспільстві. Так як, думки науковці розділилися, одні дійшли висновку, що нашому сучасному суспільстві, яке вважається цивілізованим, благодійності бути не повинно, тому що ця форма допомоги повинна

реалізовуватись під час кризової ситуації, з якою не може впоратись держава [24, с. 11].

Іншої думки науковці, які вважають, що підходи благодійності направленні на виключення у суспільстві протиріччя, яке могло відбуватися між інтересами суспільства та держави. Тобто, можна прийти до висновку, що благодійність покликана в певній мірі компенсувати недоліки в державному управлінні, дефіциту бюджету, прагнення «сильних світу цього» віддавати перевагу витратам держави на користь соціальним потребам суспільства. Благодійну діяльність як елемент громадського суспільства розглядали такі дослідники, як І.М. Модель та Б.С. Модель. Вони вважали, що діяльність соціального інституту може визначатися певними ознаками благодійної діяльності:

1) набором специфічних спеціальних норм та приписів, які контролюють певні типи поведінки та які формально відповідають за правову основу діяльності того чи іншого інституту;

2) інтеграцією благодійності в соціально-політичну, ідеологічну ціннісну структури суспільства, що дозволяє здійснювати соціальний контроль над інституційними типами дій;

3) наявністю матеріальних засобів та умов, які повинні забезпечувати успішне виконання нормативних приписів та здійснення соціального контролю [17, с. 134].

Слід виділити, що наявність об'єктивних передумов формування благодійної діяльності як соціально-правового явища в суспільстві. А також, зрозуміти, що благодійність потребує державної підтримки, а також підтримки бізнесу та некомерційних організацій.

Також у законі виділяють сфери благодійної діяльності, до них відносять:

- 1) освіту;
- 2) охорону здоров'я;
- 3) екологію, охону довкілля та захист тварин;

4) запобігання продним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах;

5) опіка і піклування, законне представництво та правову допомогу;

6) соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги, а також подолання бідності;

7) культуру та мистецтво, охорона культурної спадщини;

8) науку та наукові дослідження;

9) спорт та фізичну культуру;

10) права людини і громадянина та основні положення свободи;

11) розвиток територіальних громад;

12) розвиток міжнародної співпраці України;

13) стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів, підвищення соціально-економічного становища України;

14) а також, сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища України;

До закону введено нове поняття «бенефіціар». Це поняття трактується як – набувач благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що може одержувати допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених цим Законом. Бенефіціарами в благодійній організації можуть бути також будь-які юридичні особи, що одержують допомогу для досягнення цілей, визначених цим Законом [39].

Соціальна робота – прийнятий у всьому світі вислів, що означає вияв гуманного ставлення людини до людини. Тобто, слід визначити, що соціальна робота – це своєрідна взаємодія між об'єктом і суб'єктом, результатом якої є допомога людям у вирішенні життєвих проблем.

А також відповідно до закону України «Про благодійництво та благодійні організації» важливим є розуміння таких понять, як [39]:

Благодійна організація – це недержавна організація, головною метою діяльності якої є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб.

Благодійна діяльність – безкорислива діяльність благодійних організацій, що не передбачає одержання прибутків від цієї діяльності.

Благодійництво – добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги; специфічними формами благодійництва є меценатство і спонсорство.

Благоотримувач – адресат благодійної допомоги або пожертвування від благодійників.

Благодійник – приватна особа або організація, з власної волі і власним вибором на безкорисливої і безоплатній основі здійснює допомогу.

Програма благодійна – комплекс заходів, спрямованих на вирішення конкретних завдань, відповідних благодійним завданням організації або приватної особи.

Фонд благодійний – громадська некомерційна організація, заснована фізичними або юридичними особами на основі добровільних майнових внесків, що володіє професійними технологіями благодійної діяльності і має на меті фінансувати благоотримувачів з власних або залучених коштів.

Одним із спірних питань термінології у сфері благодійності являється співвідношення таких понять «благодійність» та «меценатство», більшість дослідників дотримується думки, що меценатство є складовою частиною благодійності та діє у сфері культури. Таку думку розвиває О.М. Донік: меценатством він вважає добродійство, яке спрямоване на розвиток науки, культури, мистецтва, основний зміст якого полягає у стимулюванні творчої діяльності їх діячів [49].

Меценатство – матеріальна підтримка організацій чи окремих діячів культури і мистецтва, здійснювана приватними жертводавцями в порядку особистої ініціативи та за особистим вибором [27, с. 64].

Спонсорством визначається добровільна безприбуткова участь фізичних та юридичних осіб у матеріальній підтримці благодійної діяльності з метою популяризації винятково свого імені (назви), торгової марки.

Громадянська ініціатива – форма колективної самоорганізації громадян для взаємодопомоги або захисту своїх інтересів у політичній, економічній і соціальній сферах; основи громадянської ініціативи – особистий контакт, повна добровільність і свобода участі при відсутності формального членства, ієрархічної організації діяльності, диференціації по соціальному, партійному та іншими ознаками.

Грант – цільові кошти, що надаються безоплатно на реалізацію благодійних програм, проведення наукових чи інших досліджень, навчання, лікування, на інші суспільно корисні цілі з подальшим звітом про їх використання.

Надання гранту зазвичай відбувається на конкурсній основі, а його умови фіксуються в грантовій угоді – юридичному договорі між благодійником і грантоотримувачем, в якому відображені порядок та умови фінансування.

Доброволець (або волонтер) – особа, яка здійснює благодійну чи іншу суспільно корисну діяльність у формі безоплатного надання своєї праці або оплати за рахунок надання грантів на зарплату.

Милосердя – діяльне співчуття і конкретно, матеріально виражена доброта по відношенню до нужденним і знедоленим.

Пожертвування – дарування коштів, речей або прав в загальнокорисних цілях. Пожертви можуть робити окремим особам, установам соціального захисту лікувальним, виховним, благодійним, науковим і навчальним установам, фондам, музеям і іншим установам культури, громадським і релігійним організаціям.

Піклувальник – людина, постійно, цілеспрямовано і безкорисливо піклується про який-небудь справі, що впливає на вирішення соціальних проблем у суспільстві, та діє у складі опікунської ради – спеціального органу, який спостерігає за діяльністю організації і допомагає їй.

Збір пожертвувань – будь-яке пряме або непряме звернення за коштами, власністю, добровільними послугами чи іншими цінностями, наданими за умови, що вони будуть використані для благодійних цілей.

Спонсорство – фінансування програми, проекту, заходу як з метою його підтримки, так і для реклами власної діяльності. Передбачає пряме або непряме вилучення прибутку чи іншої вигоди.

Фандрайзинг – організований пошук і збір фінансових та інших засобів, зокрема, для здійснення благодійної підтримки соціально значущих проектів, програм та акцій, суспільних інститутів.

Фонд – не має членства некомерційна організація, заснована громадянами і (або) юридичними особами на основі добровільних майнових внесків і переслідує соціальні, благодійні, культурні, освітні чи інші суспільно корисні цілі [39, с. 37].

Тобто, на сьогодні благодійна діяльність виступає як форма соціальної діяльності, яка проявляється в любові до ближнього, в жертвовності, у доброті до всього навколишнього, у допомозі нужденним, що безпосередньо відображається у конкретних діях та вчинках людей. Вона має стати основою формування нової аксіології українського суспільства. Для цього необхідно не просто функціонувати у світі за відповідною схемою, а направляти частину своєї практичної діяльності на розвиток гуманістичної свідомості суспільства та формування морально розвиненої самосвідомості. Саме благодійність є тим ключем, що повинна надавати можливість не втратити істинної людської самобутності.

1.3. Принципи та методи дослідження благодійності як фактору розвитку соціальної роботи

Для об'єктивного і ретельного дослідження теми благодійності ми використовуватимемо певний набір наукових принципів та методів, які дозволяють детально розкрити нашу проблему.

У ході дослідження будуть використані такі принципи як :

Принцип об'єктивності – це принцип, що орієнтує дослідників отримати інформацію, яка точно характеризує об'єкт, що вивчають без врахування побажання суб'єкта, який досліджує явище, його моральних, світоглядних, політичних і інших позицій. Об'єктивність є для кожної розсудливої людини основною установкою пізнання.

Цей принцип допоможе в даному дослідженні проаналізувати реальний стан благодійності в сучасній Україні.

Принцип історизму – це пошук схожих досліджень в минулому, використання методик, способів їх організації. Принцип дає можливість будувати аналогії, порівняння, визначати зв'язки явища, яке досліджується протягом відповідного часу, при цьому виявити зміни процесів, історичні етапи розвитку, в даному випадку в дослідженні історії благодійності в соціальній роботі.

Принцип розвитку налаштовує на дослідження благодійності в соціальній роботі, її становлення та формування.

Принцип гуманізму характеризує людину як найвищу цінність.

Принцип активності та творчої діяльності вказує на взаємозв'язок людей у процесі їх діяльності.

Використання даних принципів допомагає уникнути суб'єктивності та неточності при проведенні дослідження, орієнтує на всебічний аналіз досліджуваного об'єкту. Керуючись зазначеними принципами, ми досліджуємо явище, враховуючи специфіку його історичного розвитку та прогресу.

Використання вказаних принципів стає можливим лише за допомогою загально логічних методів.

Метод аналізу – це прийом мислення, пов'язаний з розділенням об'єкта, що розкладається на сторони, складові частини, способи функціонування з метою їх відносно самостійного вивчення і тенденції розвитку.

Синтез – це прямо протилежна операція, мета якої полягає в поєднанні різних сторін, елементів предмета в єдину цілісність з цілю отримання знання

про ціле шляхом виявлення тих суттєвих зв'язків і відносин, які об'єднують раніше виділені в аналізі частини в одне ціле.

Абстрагування – це процес уявного виділення, розділення у контексті дослідження певних ознак, відношень і властивостей конкретного предмета або явища, що цікавлять, й одночасне відволікання від інших відносин, ознак, властивостей, які в даному контексті є не істотні.

При використанні індуктивного методу думка рухається від часткового знання, знання фактів, до загального знання. В основі індукції покладені індуктивні висновки, які не можуть давати достовірного знання. Такий висновок наводить на думку про відкриття загальних закономірностей. У буквальному значенні індукція і означає наведення.

Дедукція є прийомом, протилежним індукції. У дедуктивному висновку думка рухається від загального знання до часткового знання. Сам термін «дедукція» є процесом логічного висновку за всіма правилами логіки. В науковому дослідженні дедуктивні і індуктивні прийоми мислення органічно пов'язані. Такий метод допоможе якісно проаналізувати соціальну роботу та технології [7, с. 219].

Метод вивчення документів потребує підготовки, важливо вміти визначати достовірність інформації.

Головним методом дослідження в роботі є порівняння.

Порівняння – це один з найбільш поширених методів пізнання. Воно дозволяє встановити схожість і відмінність предметів і явищ дійсності. В результаті порівняння встановлюється спільне, що притаманне двом або кільком об'єктам, а виявлення спільного є сходинкою на шляху пізнання закономірностей і законів. Для того щоб метод порівняння був використаний якісно існують дві вимоги.

По-перше, порівнюються лише ті явища, між якими може бути об'єктивна спільність.

По-друге, порівняння здійснюється за найбільш суттєвими, важливими для дослідження ознаками. За допомогою методу порівняння можна виявити

відповідні аналогії, а також взагалі знайти тотожність, подібність та взагалі відмінність предметів та явищ. Найбільш розповсюдженим і важливим способом такої обробки є висновок по аналогії, коли уподібнюють нове одиничне явище іншому, відомому і подібному з ним одиничному явищу та розповсюджують на перше раніше отриману інформацію.

Крім загальнонаукових методів в ході дослідження ми будемо використовувати емпіричні методи дослідження – спеціальні способи пізнання і окремих областей реального світу, притаманних тій чи іншій конкретній системі знань.

Структурно-функціональний аналіз — метод системного дослідження соціальних явищ і процесів як структурно розчленованої цілісності, де кожний елемент структури має певне функціональне призначення.

Передбачає два основні підходи:

- 1) структурний, за якого науковий пошук починається з аналізу структур, а кінцевою метою є виявлення функцій, що ними виконуються;
- 2) функціональний — постулюється певна сукупність функціональних вимог і потім виявляються різні структури, що здійснюють ці функції.

Соціальне життя структурно-функціонального підходу уявляється як величезна кількість взаємопов'язаних різноманітних, різнорівневих взаємодій людей. Всі соціальні позиції індивідів і соціальних груп в суспільній ієрархії класифікуються за різними індивідуальними і груповими ознаками. Це допомагає визначити місце, соціальний стан, статус і роль кожної особистості, соціальної групи, соціальні функції структурних елементів.

Для аналізу структурно-функціонального характерний «нормативізм» — визнання обумовленості поведінки людини і соціальної організації нормативними приписами й цінностями.

Соціальна діагностика – це процес дослідження об'єкту соціальної сфери, явища шляхом вивчення і розпізнання причинно-наслідкових зв'язків, відносин, що характеризуються його станом і тенденціями розвитку [46, с. 34].

Діагностика зазвичай передує іншим технологічним процедурам соціальної роботи.

Систему методів соціальної діагностики умовно можна розділити на дві основні групи: методи аналізу діагностичної інформації, визначення пріоритетності проблем та методи проведення діагностичного дослідження.

Ці методи дозволяють отримати найбільш достовірну інформацію про явище, об'єкт дослідження. До їх числа відносяться наступні методи: ознайомлення з документальними і статистичними матеріалами; збір первинної інформації, тестування; діагностична бесіда; інтерв'ю; анкетування; спостереження та інше.

Аналіз практичної діяльності дозволяє виділити три основні групи методів соціальної роботи: соціально-економічні, організаційно-розпорядчі та психолого-педагогічні тощо.

У ході цього дослідження ми будемо спиратися на загальнонаукові та емпіричні методи дослідження.

Отже, для дослідження теми благодійної діяльності, як фактору розвитку соціальної роботи в сучасній Україні нами було здійснено безліч дій. Ми розглянули історично-методологічні засади благодійної діяльності, в якій проаналізували та оглянули літературу яка вивчає актуальні питання з нашої теми, також розібрали та порівняли основні поняття які використовуються для вивчення благодійної діяльності, тим самим відзначивши виняткову специфічність, а також актуальність та новизну даної проблеми в сучасній Україні, та виявили наукові принципи та методи пізнання які застосовуються для вивчення благодійності як фактору розвитку, які мають за мету ефективно допомогти зробити повний аналіз проблеми, та вивчити всі її аспекти, формування та розвиток, а також в ході виконання дослідження ми будемо спиратися на наукові методи, які були використані в даній роботі і є найбільш об'єктивними і необхідними для цього дослідження.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ ЯК ФАКТОРУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

2.1. Благодійність як соціальний феномен

Нові можливості для дослідження, що стосуються змістовності та динаміки психологічних і соціальних процесів у суспільстві, постає вивчення соціально-психологічної сутності благодійності. Саме тому особливе вивчення благодійності, її соціального й психологічного феномена визначається, як важливою науковою необхідністю [49].

Саме тому в сучасній Україні збільшилась потреба вивчення феномена благодійності, як важливою умовою та основою в соціальній роботі. А також, важливим дослідженням виступає вивчення благодійності як психологічної, соціальної характеристики й особистісної риси соціального працівника.

Вивчаючи історичний і соціальний прогрес благодійності, слід звернути увагу на соціально-культурне й духовно-моральне коріння, що спрямоване на досягнення суспільного блага [28, с. 35].

В соціальному плані благодійність пов'язана із процесами становлення й розвитку людського суспільства, а також принципами взаємодопомоги й гуманізму в життєвій практиці [5, с. 139].

Благодійність також виступає як соціокультурне явище, в якому висвітлено комплекс загальнокультурних і етичних концептів і категорій суспільного знання. Благодійна діяльність як соціальний прояв виражає гуманістичну спрямованість соціуму на утрочення людиною добра (блага).

Благодійність як соціальний феномен з точки зору структурного функціоналізму можна розглядати як складова частина соціуму, так як це явище виконує необхідні функції для заощадження його структурної цілісності. О.О. Єсіна відзначає, що за допомогою благодійної діяльності

реалізуються основні соціальні функції збереження, поновлення й розвитку суспільства [14, с. 117].

Благодійність як соціальний феномен визначає свою універсальність аспектами суспільного життя, які існують незалежно від форм організації самого явища або умов суспільства. Тому на цій базі й розглядається позиція О.О.Єсіної, в якій характеризується універсальність благодійного явища в умовах соціального простору й часу, завжди є місце для прояву даного явища в суспільстві [14, с. 115].

Також, благодійність виступає як соціально-психічне явище, яке визначає просоціальний характер «допомагаючої» поведінки індивіда в соціумі у формі морально-ціннісної суспільної норми. Отже, можна зробити висновок, що благодійність на особистістному рівні виражається як інтегративний психологічний утвір, який у свідомості людей визначається як система цінностей і установок щодо надання безкорисливої допомоги особі, яка цього потребує.

Для явища благодійності як моральності суспільства, або як фактору духовного розитку в сучасних умовах, велике значення відіграло християнство. В християнській концепції основою виділяється філософія, яка виражається в любові до близького та визначені благодійного вчинку індивіда.

Благодійність як явище соціального характеру проявляє активність пошуку серед соціальної сфери діючих шляхів вирішення певних проблем в людському суспільстві, а також і в соціальній роботі.

Соціальна робота виступає як форма професійної діяльності, яка направлена до позитивних змін за допомогою здійснення блага нужденим, саме так її вивчав Г. Бернлер [25, с. 26].

Явище благодійної діяльності характеризується як суспільна активність, яка направляється на позитивні зміни в окремій людині, так і суспільства в цілому, так як лежить в основі соціальної роботи ще історично.

Дослідники відзначають, що якщо більш детально розглядати явище благодійної діяльності як вид соціальної активності, то благодійність є

складовою соціальної роботи, яка в свою чергу характеризується великою мірою проявів особистої ініціативності.

У соціальному просторі благодійність визначається як діяльна активність певної частини, мета якої є розв'язання суспільної проблеми за принципами гуманізму, добровільності та безкорисливості для «потребуючого».

Наслідки стихійних лих, суспільних криз, боротьба з бідністю, допомога в розв'язанні криз соціалізації, допомога нужденим та інш, все це відноситься до кола проблем, подолання яких відбувається на принципах доброчинності, що сприяє соціальна робота [2; 5; 17].

Благодійність виступає як соціально-психологічний феномен через системні відносини у суспільстві, відбувається на основі моральної допомоги людині, що цього потребує і характеризує її альтруїстичної соціальної поведінки й відповідних гуманістичних цінностей, які визначили фахівця як «особу яка допомагає» [11, с. 161- 162].

В процесі благодійної діяльності лежить важлива психо-педагогічна роль, за допомогою якої формуються моральні норми, ціннісні позиції та професійно-особистісні установки для соціального працівника.

Це являється важливим через те, що за допомогою професіологізації соціальних дій ціннісні норми, особистісні позиції й установки впливають на практичний рівень професійної діяльності.

Для соціального працівника рівень сформованості «Я-позиції» безпосередньо відображає індивідуальні якості й ефективність його професійної діяльності в соціальній роботі [20, с. 143].

Феномен благодійності та його проявів в діяльності відзначає Н.А.Сейко, розглядаючи сучасною наукою в різних контекстах: філософському (як благодіяння), соціальному (як окремий соціальний інститут), психологічному (як реалізація потреби у визнанні й самоактуалізації) та ін.

У науці благодійна діяльність характеризується ознаками її міждисциплінарності (залежить від галузі науки, яка займається вивченням даної категорії – історії, соціальної педагогіки, соціології, філософії, психології

тощо); її відносності (етико-культурні особливості реалізації добродійності в умовах певного історичного етапу); її багаторівневості (благодійність індивідуальна, колективна, державна), а також залежно від методології й наукового апарата дослідження [53, с. 39].

Феномен добродійності розглядається як певний елемент соціального й особистісного компоненту структури в індивідуальному досвіді, а також може характеризуватися двома функціями – соціальна адаптація та саморозвиток особистості, саме вони направляються на досягнення особистісного росту, професійної зрілості та відповідальності [16, с. 88].

Також благодійна діяльність як соціальний (соціокультурний) феномен має двосторонній характер, її можна розглядати і як явище (соціально-психологічна, етико-моральна характеристика особистості), і як діяльність (соціально-спрямований процес взаємодії людей у суспільстві). У першооснові має індивідуально-соціальний та морально-духовний характер, через що може психологічно направляти окрему особу чи групу осіб, які об'єднані загальними принципами та цінностями для здійснення благодійності в суспільстві, зокрема, через сферу соціальної роботи.

Сама ж соціальна робота розглядає «чисту» благодійність в своїй організованій професійній праці основну вихідну базу для цієї діяльності, як форму реалізації гуманізму й цінностей допомоги.

Благодійність у соціальну роботу вкорінена на основі принципу гуманістичних форм розвитку суспільства, як готовність надання безкорисливої допомоги. Така форма запровадження на основі рівні ціннісної гуманістичної спрямованості в професійно-особистісній «Я-позиції», а також через поведінкові форми діяльності соціального працівника, що засновані на концепт беззастережності допомоги нужденному.

Концепт допомоги у гуманістичному контексті повинен визначати позитивні установки, що відносяться інших осіб і актуальність надання допомоги «іншому» (допомога виступає як загальна гуманістична цінність людського суспільства, спрямована на добро (благо) для інших – С. Бенкс).

Тому в практичній основі лежить альтруїзм явища благодійності, що виражається у вигляді безкорислової допомоги в умовах зазначені соціумом. При цьому явище благочинності на основі концепту альтруїстичної допомоги «іншому» розглядається наукою як соціокультурний і соціально-психологічний феномен, який становить гуманістичну основу соціальної роботи й відображає захід соціальної спрямованості особистості соціального працівника [4; с. 120].

Етичні принципи та цінності соціальної роботи повинні утворювати своєрідну професійно-етичну систему, гуманістичний підхід якої лежить в основі, і цей факт відзначають практично всі дослідники які розглядали це питання. Комплекс індивідуально-професійних позицій і суспільних ідеалів благодійної діяльності являють основу етичної системи, що використовують в наданні допомозі нужденній людині.

Саме ці принципи та цінності психологічно обґрунтовують дії соціальних працівників, вимоги індивідуальних та професійних характеристик та якостей, також визначають відповідальність перед клієнтами або колегами.

У психологічному контексті феномен благодійної діяльності розглядається на таких рівнях як індивідуально-психологічному й соціально-психологічному. Наприклад, в індивідуально-психологічній характеристиці, благодійність може виступати як особистісний аспект, що відображає готовність для надання допомоги іншій особі на основі взаємодії емоційних, мотиваційних, когнітивних, рефлексивних та інших психічних механізмів.

Благодійність у контексті положень гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс і ін.) розглядається як прояв здатності до саморозвитку особистості, до її самовдосконалення, як реалізацію потенціалу її росту. Тому, у соціально-психологічній сутності, благодійність може характеризуватися системним психологічним відображенням системи цінностей просоціальної поведінки й бескорисливості надання допомоги іншій людині [11, с. 169].

Отже, можна дійти висновку, що феномен благодійної діяльності вивчається як предмет дослідження із психологічної точки зору, в особистісному аспекті може охарактеризовуватися як функціональна єдність

когнітивних, мотиваційних, емоційних, динамічних і регуляторних компонентів, опосередкованих факторами соціалізації особистості й умовами її соціально-суспільного функціонування на основі цінностей гуманізму й допомоги іншій особі. Дослідження феномена благодійності в історико-генезисному аспекті виступає як основа ціннісної бази соціальної роботи на принципах гуманізму й альтруїстичної допомоги нужденним. У даному контексті це визначає професійну соціальну роботу як гуманістичну форму наступності добровільної й безкорисливої добродійної діяльності в суспільстві.

2.2. Підходи та принципи надання благодійної допомоги у соціальній роботі

Соціальна робота – це професія, яка виникла та розвивається на основі потреби самого суспільства задля створення системи соціальної допомоги українському суспільству.

Соціальна робота як наука означає сферу діяльності особистості, функція якої відповідає за вироблення та теоретичну систематизацію об'єктивних знань про дійсність; а також це одна з форм суспільної свідомості, яка включає в себе діяльність яка направлена на отримання нових знань, та на її результат – тобто, суму знань, які лежать в основі наукової картини світу, або як варіант це висвітлення окремих галузей наукового знання, які будуть застосовувати в системі соціального захисту населення і підтримки особистості у складній життєвій ситуації [11, с. 163].

Соціальна робота направлюється як філантропічна допомога людині, яка за певних обставин опинилась в складній життєвій обставині. Суб'єктами соціальної роботи виступають благодійні фонди та організації.

Благодійність ще в ХХ столітті формувалась як окрема соціальна сфера, яка отримала визначення «третього» або іншими словами недержавного сектору. Поняття «третього» сектору відображав тенденцію, яка викликала разом з розвитком ринкової економіки. Сучасне суспільство являлось як три

невід'ємні складові, що дали змогу підкреслити основні інститути, які в той час функціонували в ньому.

До першого сектору (державного) відноситься державна влада на всіх її рівнях, а також всі види державних підприємств та організацій, які функціонували у будь-якій діяльності, у тому числі соціальній, а також засновані на державній і змішаній формі власності з переважною часткою участі держави.

До другого сектору (комерційного) відносяться недержавні прибуткові організації (бізнес сектор).

До третього сектору (недержавний, некомерційний, незалежний, нурядовий та неприбутковий) належить благодійність, в основі якого лежить добровільна активність, яка направлена не на прибуток [11, с. 164].

До основних напрямків здійснення благодійності відносять:

1. виконання програм, які спрямовуються на покращення матеріального стану отримувача благодійної допомоги, сприяння соціальної реабілітації малозабезпечених, безробітних, інвалідів та інших категорій населення, які потребують соціальної допомоги. А також надання різної допомоги особам, які через свої вади являються обмеженими в реалізації своїх прав та інтересів.

2. надання допомоги чи підтримки постраждалим внаслідок стихійного лиха, або інших катастроф, або у результаті соціальних конфліктів та нещасних випадків.

3. реалізація різних програм національно-культурного розвитку (зокрема, сприяння доступу малазабезпечених верств населення до різних культурних та художніх цінностей).

4. підтримка талоновитої молоді;

5. сприяння до розвитку охорони здоров'я та здійснення масових акцій розвитку фізичної культури, спорту, туризму та пропагування здорового способу життя, здійснення догляду за хворими, інвалідами, самотніми людьми похилого віку та іншими особами які через свої особливості (фізичні, матеріальні чи інш.) потребують соціальної підтримки та піклування.

б. сприяння захисту материнства та дитинства, надання допомоги багатодітним та малозабезпеченим сім'ям.

Інші конкретні напрями для здійснення благодійності повинні бути визначені статутами (положеннями).

Соціальна служба виступає посередником у мобілізації джерел благодійності за допомогою реалізації благодійної програми.

В свою чергу, благодійна програма містить в собі комплекс благодійних заходів, які спрямовані на вирішення завдань, які повинні відповідати статутним цілям організації [21, с. 14].

Отже, благодійна допомога надається багатодітним і малозабезпеченим сім'ям, сім'ям з інвалідами, дітям-сиротам та дітям які залишилися без батьківського піклування, людям похилого віку та організаціям і установам, які опікуються соціально вразливими категоріями населення.

Благодійна допомога надається у вигляді:

- систематичної фінансової, матеріальної та іншої допомоги;
- одноразової фінансової, матеріальної та іншої допомоги;
- допомоги на основі договорів (контрактів) про благодійну діяльність;
- фінансування конкретних цільових програм;
- надання допомоги власною працею, послугами чи передачею результатів особистої творчої діяльності;
- прийняття на себе витрат з безоплатного, повного або часткового утримання об'єктів благодійництва;
- дарування об'єктів власності або дозволу на їх безоплатне (пільгове) використання;
- інших заходів, не заборонених законом.

Прикладом виконання благодійним фондом соціальної роботи може бути як приклад діяльності Благодійного фонду «Інститут раннього втручання» для дітей з порушеннями розвитку і дітей-інвалідів.

Цей фонд спеціалізується в наданні послуг сім'ям, які виховують дітей від 0 до 6 років, з різними діагнозами.

До цих категорій потрапляють :

- діти з генетичними порушеннями, які мають передбачуваний ризик відставання у розвитку (синдром Дауна, феніл-кетонурія та ін.);
- групи біологічного ризику (недоношені діти, з перинатальною енцефалопатією);
- діти з неврологічними порушеннями, що супроводжуються порушенням психомоторного розвитку (ДЦП, спинномозкова грижа та ін.);
- діти з порушеннями поведінки і соціально-емоційного розвитку (аутизм та ін.).

Для набуття клієнтів здійснюється пошук за направленням медичних закладів, за рекомендаціями інших батьків, за допомогою надання інформації про Центр у ЗМІ, за рекомендацією освітніх закладів.

Даний центр працює за трьома напрямками роботи:

- 1) інформаційно-медична;
- 2) надання послуг;
- 3) дослідницька робота.

Перший напрямок інформаційно-методичний направлений на :

- створення методичних матеріалів для батьків і спеціалістів;
- збір матеріалів про державні і недержавні заклади, які надають допомогу дітям з порушенням розвитку та їхнім сім'ям;
- робота телефонної лінії для батьків для надання консультації та інформації;
- проведення спеціалізованих семінарів для спеціалістів з проблем раннього втручання і дитячого психоаналізу;
- робота лекотеки (бібліотеки розвиваючих іграшок) і прокат обладнання;
- взаємодія із ЗМІ;
- робота бібліотеки спеціальної і науково-популярної літератури для батьків і спеціалістів;
- підготовка освітніх програм для батьків, спеціалістів і студентів;
- участь у науково-практичних конференціях і круглих столах.

Надання послуг відноситься до моделі раннього втручання, тобто сімейно-центрованої мультидисциплінарної допомоги сім'ї, яка виховує дитину з порушеннями розвитку. Даний процес складається з шести напрямків.

1. Звернення за допомогою і запис на первинну діагностику.

2. Проведення первинної діагностики. Вона здійснюється спільно з лікарем і психологом протягом 50 хвилин – 1 години. При первинній діагностиці заповнюється картка первинного прийому, проводиться короткий відеозапис (5–7 хвилин), який використовується в подальшому при командному обговоренні, аналізуються результати опитувальника, який заповнили батьки. Спеціалісти звертають увагу і оцінюють особливості розвитку і поведінки дитини, а також її взаємодію з батьками. Важливим завданням первинної діагностики є з'ясування запиту батьків.

3. Командне обговорення. Тобто спеціалісти, які проводили первинну діагностику, представляють для всіх спеціалістів Центру її результати, використовуючи відеозапис, карту первинного прийому.

4. Зустріч з батьками для обговорення результатів оцінювання і програми допомоги.

5. Робота згідно з індивідуальним планом проводиться командою спеціалістів, як правило, батьки є присутніми на заняттях і беруть участь у них.

6. Вихід із програми раннього втручання і перехід в інші програми. Спільно з батьками спеціалісти обговорюють можливість переходу дитини в інші заклади. За необхідності спеціалісти Центру взаємодіють зі співробітниками обраних закладів.

Останій напрямок дослідний.

До нього відноситься:

- пошук наукової інформації з проблем раннього втручання;
- проведення наукових досліджень з різних аспектів раннього втручання;
- написання наукових статей і публікацій;
- виступ на наукових і науково-практичних конференціях, симпозіумах;
- участь в професійних співтовариствах;

– співробітництво з вітчизняними і зарубіжними колегами [47].

Отже, теоретичні аспекти дослідження благодійності розкривають зміст благодійності як соціального феномена, а також підходи та принципи через які надається благодійна допомога та роль держави та громадскості у розвитку благодійної діяльності.

2.3. Роль держави та громадскості у розвитку благодійної діяльності

Якщо звернути увагу на світовий досвід, то у 90-х роках був поширений демократичний уряд і ринкова економіка, і це призвело до суворої конкуренції серед різних сфер діяльності. Через поширення виникла ситуація, що підприємство не могло не звертати вагу на соціальний розвиток країни. Тому для успішності вони потребували стабільного середовища бізнесу. Тобто поширення ринкової економіки призвело до поширення діяльності компаній у благодійності корпоративної сфери.

Компанії, в яких головні офіси розміщалися в США, Канаді, країнах Західної Європи, активно почали розвивати корпоративну філантропію в країнах Східної Європи, Африки, Азії тощо. Тому досвід таких компаній показує, що взаємозалежність між економічним зростанням та розвитком людського потенціалу, соціальним захистом є досить тісною.

Але з іншого боку, поширення ринкової економіки має свій відбиток на державах, які здійснювали перетворювання у різних сферах (соціально-економічній, політичній), що також в цих країнах призвело до активізації благодійності [59, с. 246].

Державна політика за допомогою життєдіяльності суспільства формує відповідну систему та механізм соціально орієнтованого державного управління, маючи велику кількість вимірів та характеристик.

І тому важливим є удосконалення процесу формування та здійснення завдань для державної політики й посилити її регулятивний вплив на розвиток українського суспільства.

З одного боку, державна підтримка розуміється як державне регулювання благодійності, яке передбачає свідоме формування державними структурами умов (правових, економічних, організаційних) становлення і розвиток благодійної діяльності, але з іншої сторони це створення симулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які певним чином сприяють розвитку благодійності [51, с. 127].

Державна політика в питаннях благодійної діяльності повинна формуватися на таких положеннях:

1. правове регулювання розвитку благодійності
2. визначити пріоритетних напрямків і розробити спеціальну програму у сфері благодійництва
3. добровільної діяльності меценатів
4. моральної та економічної підтримки державою благодійництва.

Також стимулювання благодійної діяльності полягає в наданні податкових або інших пільг, які поширюються на меценатів та благодійників, відповідно з чинним законодавством України.

Сама благодійна діяльність може вільно розвиватися за умовою сприятливих чинників на рівні держави та суспільства, а саме:

1. зі сторони держави та суспільства благодійники отримують заохочення (матеріального та нематеріального характеру), які закріплені законом;
2. законодавство повинно сприяти благодійній діяльності та інш.

Важливо звернути увагу, що державна влада та органи місцевого самоврядування визнаючи соціальну значимість благодійництва та меценатства, повинні встановлювати звання, нагороди та відзнаки за діяльність у сфері благодійництва та інш.

Законодавча база благодійності включає в себе:

1. Норми Конституції України
2. Закон України « Про благодійність та благодійні організації»(в якому аналізуються поняття «благодійність», спонсорство», «меценатство» та встановлені основні форми і принципи цієї діяльності) [49].

3. Закон України «Про опадкування прибутку підприємств (в якому визначенні особливості оплати податків благодійників та меценатів) [44].

4. Закон України «Про меценатство» (в якому розкривається управління мецентською діяльністю) [38].

Але, на жаль, в сучасній Україні досі не сформовані ефективні механізми для стимулювання благодійності. Тому й досі існує ряд невирішених проблем:

1. У законодавстві не закріплено перелік цілей та видів благодійної діяльності, тобто відсутня системна державна підтримка розвитку благодійності;

2. Ускладнена процедура реєстрації благодійних організацій (спочатку Міністерством юстиції, його обласними та міськими управліннями чи виконавчими комітетами місцевої влади, а пізніше – державним реєстратором);

3. Доступ осіб до благодійної допомоги та інформації про її суб'єктів – обмежений, а суперечливі положення законодавства про соціальну рекламу, меценатство та спонсорство не сприяють до поваги та формуванню культури благодійності в суспільстві [49].

Саме тому Україні важливо звернути увагу на міжнародний досвід розвитку новітніх тенденцій благодійності. Як приклад ефективної діяльності держави у розвитку благодійної сфери, постає відсоткова філантропія (правова норма країн Східної Європи).

Її особливість полягає у можливості переадресувати 1% сплаченого податку на якусь проблему (суспільну, культурну), направлену на конкретну організацію.

Такий зміст надання благодійної допомоги є ефективним засобом залучення різних верст населення для підтримки розвитку та формуванню громадської відповідальності.

Також як приклад слід звернути увагу на корпоративну благодійність. Це благодійна діяльність приватних компаній, головною метою яких є створити імідж, або використання благодійності як непрямой реклами. Такий вид благодійної діяльності прийшов з розвинених країн Заходу. В Україні ж

корпоративне благодійництво набирає обертів, створюючи можливості надання підтримки громадським організаціям.

Ще одним прикладом є ендавмент. Ендавмент – це цільовий фонд, що сформувався за рахунок благо-дійних пожертв. Далі він є недоторканим капіталом. А вже прибуток від розміщення ендавменту в банках або інвестиційних кампаніях спрямовується на благодійні цілі. Ендавмент в основному створюється для підтримки якоїсь окремої організації та забезпечує:

- часткову незалежність ві разового пожертвування та інших благодійних надходжень;

- фінансову стабільність за рахунок гарантованого прибутку;

В Україні велика кількість організацій зацікавлена в створенні ендавменту. Але через відсутність спе-ціального законодавства його розвиток стримується.

Важливе значення для стимулювання благодійності має характер взаємодії держави із суб'єктами благодійної діяльності. Тому, можна віділити моделі державної політики для стимулювання благодійності:

1. Добровільно-примусова благодійність – напрямки благодійних програм збираються «зверху» органами державної влади.

2. Партийна благодійність – фінансування багодійних програм, акцій в рамках виборчих кампаній політичних партій. Для цієї моделі характерна «сезонна» активізація благодійної діяльності – підчас виборів, що супроводжується замовним інформаційним висвітленням у засобах масової інформації.

3. Соціальне партнерство на основі взаємовигідного співробітництва. Саме в об'єднанні ресурсів та професійної експертизи кожного сектора вбачається найоптимальніша модель розв'язання соціальних завдань [34, с. 149].

Отже, можна зробити висновок, що феномен благодійності може розглядатися індивідуально-психологічному й соціально-психологічному

рівнях. А сама благодійна діяльність та соціальна робота нероздільно пов'язані. Існування одного без іншого просто неможливе.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ ЯК ФАКТОРУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

3.1. Сучасний стан розвитку благодійності як фактор розвитку соціальної роботи в Україні

Сучасна Україна знаходиться в умовах трансформації ставлення суспільства до благодійної діяльності. Тому важливим чинником є національне єднання для подолання кризових явищ, які стосуються багатьох сфер (політична, економічна, військова, соціальна, медична). Саме тому благодійні та волонтерські організації відіграють досить вагомую роль серед фінансових та людських ресурсів, які направляються на допомогу медицині, соціально незахищених верств населення, військовослужбовцям та учасникам АТО, переселенцям та іншим. Зараз благодійна діяльність потребує від держави впровадження сучасних політико-правових та організаційно-фінансових інструментів, направлених на підтримку та розвитку інституту благодійництва [28, с. 32].

Благодійництво та благодійна діяльність є необхідною складовою ефективною некомерційною сфери діяльності держави та ваговою частиною соціально-правового життя країни, яка є основою європейського, демократичного співтовариства. Сьогоднішні реалії показують велику кількість зловживань зі сторони організацій, які займаються благодійністю, а також проблем неефективної роботи контролюючих органів, які здійснюють контроль за діяльністю благодійних організацій.

Тому питання ефективного нормативно-правового регулювання діяльності благодійних організацій є вкрай важливим для українського суспільства та потребує чіткості задля забезпечення ефективною роботи благодійних організацій в суспільстві.

На сьогодні кількість благодійних організацій постійно зростає. У квітні було зареєстровано 18557 благодійних організацій. Але експерти Українського форуму благодійників прийшли до думки, що ця кількість благодійних організацій існує лише «на папері», а реальною цифрою, що реально складають бюджет України сягає приблизно 500-1000 організацій.

Наразі благодійна діяльність в Україні має позитивне сприйняття, в основу поняття вкладення допомоги в усіх її формах, і які базуються на головних принципах: безкорисливості, турботі та ініціативності [1].

В Україні названо головні благодійні організації, які максимально прозоро для українців здійснюють свою діяльність [18, 35]:

1. Міжнародний благодійний фонд «Карітас України»;
2. Міжнародний благодійний фонд «Українська біржа благодійності»;
3. Благодійний фонд «Таблеточки».

До найбільш ефективною і резонансною подією для розвитку та промоакції благодійності віднесли :

1. Національний конкурс «Благодійна Україна».
2. Проведення громадської лобістської кампанії проти внесення змін до Закону України «Про благодійну діяльність і благодійні організації».
3. Створення та публічна презентація «Зеленої книги української благодійності».

Також названо найбільш цікавий та корисний благодійний проєкт (акція) для українського суспільства:

1. Всеукраїнська благодійна акція «Серце до Серця».
2. Благодійна акція «Долонька щастя в МакДональдз».
3. Проєкт «Пробіг під каштанами».

Також розкрито найбільш популярний інтернет-ресурс у сфері благодійності:

1. Сайт Українського форуму благодійників.
2. Сайт Ресурсного центру ГУРТ.
3. Сайт Асоціації благодійників України.

Можна зробити висновок, що важливість благодійності в Україні посідає не останнє місце, та є надзвичайно затребованою. Але зараз сучасний рівень благодійності видається спадом, порівнюючи з 2014-2015 роками, коли відбувся спалах масового волонтерського руху. Проте, після більш тривалої ретроспективи стає помітно, що благодійна діяльність стає більш масовою.

Про діяльність благодійних фондів більшість українців дізнаються з телебачення (у великих містах 33%, інші населені пункти становлять 40-47%). Це може бути пов'язано з тим, що фонди можуть фінансувати представники великого бізнесу, які в свою чергу є власниками національних телеканалів, через які можуть активно висвітлювати роботу іменних фондів, маючи за мету сформуванню свого позитивного іміджу.

У сучасній Україні стан розвитку благодійної діяльності оцінюються досить суперечливо. Але важливо виділити позитивні зміни:

1. Прогрес серед свідомості українців та позитивна динаміка в інституалізації сфери;

- прояв моди на благодійну діяльність;
- збільшення соціально відповідального бізнесу.

2. Позитивна динаміка в інституціоналізації сфери;

- зросла кількість благодійних організацій та їх організаційна культура;
- частіше відбувається залучення коштів міжнародних донорів;
- налагоджується співпраця організацій з громадою та міською владою;
- інтенсифікується діджиталізація сфери.

Але прослідковуються й негативні зміни в благодійній сфері:

- нецільове використання благодійних коштів;
- фіктивність значної кількості зареєстрованих організацій;
- недостатня увага з боку держави;
- брак компетентних фахівців у цій галузі;
- не звітування організаціями про використані кошти;
- використання благодійної діяльності як піару;
- емоційне вигорання працівників організацій;

– масова благодійність є циклічною, а не системною.

Темпи розвитку благодійної сфери в Україні залишаються помірними, для неї характерним є такі ознаки:

– недостатня врегульованість на законодавчому рівні;
– відсутні зв'язки між благодійними організаціями та населенням, бенефіціарами, бізнесом, владою, медіа. Тому як наслідок відчувається недовіра, брак комунікації і співпраці.

Еспертами було визначено 5 чинників, що стримують розвиток благодійності в Україні:

1. Недовіра суспільства (49%);
2. Відсутня культура благодійництва (47%);
3. Нестача фінансових та матеріальних ресурсів (43%);
4. Відсутність необхідного законодавства (34%);
5. незрозуміння кому і як допомогти (21%).

В сучасній Україні найчастіше благодійність у сферу здоров'я, точніше допомога направлена на доступність ліків та операцій. Але допомога є неоднорідною, найбільше вона направляється на важкохворих дітях, рідше на пенсіонерів, за залишковим принципом можуть отримати дорослі. На теперішній час з позиції працівників цієї галузі, найбільше благодійної підтримки потребують соціальний захист і здоров'я [30].

У відсотковому співвідношенні сфери благодійності в Україні виглядають так:

Найбільш поширені:

- здоров'я (ліки, операції) 63 % ;
- армія 50 % ;
- соціальний захист 43 % ;

Також, окрім дітей та важкохворих під увагу благодійних фондів, потрапили і інші категорії нашого населення. До них відносяться: молодь, внутрішньо переміщені особи з Криму та Донбасу, військові, самотні матері та діячі культури. Потребують додаткової уваги літні люди, люди з інвалідністю,

безпритульні, так як вони відносяться до вразливих верств населення. Найчастіше допомога надається грошима, одягом, їжею, оскільки відбувається спрощення розуміння поняття «благодійність» українцями. Зазначають, що лише кожен десятий допомагав послугою чи роботою, але зараз люди не завжди відносять таку допомогу до благодійності.

Зараз виділяють наступні форми благодійності:

- товарами (це можуть бути ліки, одяг, взуття, обладнання (переважно надається людям, які мають проблеми зі здоров'ям);
- послуги (юридичні, психологічні, інформаційні консультації, медичні послуги);
- особистий час волонтерів та зацікавлених осіб: фізична залученість, інтелектуальна допомога, інформаційна підтримка;
- грошова допомога;
- допомога направлена бізнесу в організації комфортного простору для людей, які мають інвалідність;
- надання владою приміщень в оренду, для проведення заходів, організації складів.

У відсоткових показниках ці форми допомоги благодійних організацій виглядають так:

- безкоштовна передача їжі, одягу, ліків, іншого майна 53 %
- волонтерська допомога 41 % ;
- навчання, консультування 35 % ;
- безоплатне надання послуг чи виконання робіт 33% ;
- психологічна допомога 32%
- фінансова допомога 31% ;
- інформаційна підтримка 26 % ;
- допомога у зборі коштів чи інших ресурсів 17 % ;
- оплата послуг (освітніх, соціальних) 10 % ;
- соціальне підприємництво 6% ;
- надання житла/приміщень для роботи 3 % ;

– інше 4 % .

Поширеною для українців зараз є ситуативна благодійність на побутовому рівні. Також домінують пасивні форми благодійної допомоги: матеріальні та фінансові пожертви, з перевагою останніх. Впродовж останнього року кожн другий українець даваі фінансову допомогу нужденій людині. Середня сума їх фінансової допомоги у вигляді 208 грн.

Цікавим фактом є те, що в Україні з 18557 благодійних фондів та організацій, понад 1316 з них перебувають на окупованих тереторіях.

Але більшість скептично відносяться до цих цифр. Особливо критично настроєні бенефіціали, бізнес та влада, на їхню думку значна кількість благодійних організацій сформовані на меркантильних інтересах. Так як, у відсотках частка активних організацій становить лише 20-25%.

Благодійні організації можна кваліфікувати за:

1. За їх сферою діяльності (медицина, освіта, екологія, тощо);
2. За категорією бенефіціарів (молодь, діти, ВПО тощо) ;
3. За масштабом діяльності (міжнародні, національні, регіональні);

Представники благодійних організацій доповнюють перелік критеріями:

1. Тип фінансування (краудфандингові, корпоративні, приватні, сімейні, грантові);

2. Принцип фінансування (власні кошти, кошти міжнародних благодійних фондів, місцеве фінансування, створення власних соціальних підприємств);

Практика благодійної діяльності має чітку соціально-демографічну специфіку. Фінансова допомога частіше надається жителями західних областей, а майнову – східна.

Протягом останнього року фінансову допомогу надавали:

95% благодійники з західних областей;

89% з центральних;

81% - із східних;

84% - південних;

Майнова допомога (їжа, одяг, ліки) надавалась:

56% благодійники зі східної області;

45% з центральної та південної;

27% західна;

Найчастіше до благодійної діяльності долучаються жінки, ніж чоловіки.

Молода особа з високим рівнем освіти і прибутку, які живуть у містах – саме так виглядає портрет особи, яка залучена до благодійної практики, він також співпадає з портретом громадських активістів. Для них благодійна діяльність виступає особливим типом поведінки, що базується на цінностях.

Особи, що потребують допомоги, звертаються переважно до близького кола: рідних, сусідів, колег. Такі відповіді цілком корелюють з позицією, в якій головним благодійником в Україні вважають населення. Лише кожен п'ятий, хто шукав допомоги, звертався у благодійні організації: 82% потребували коштів на лікування, 9% — засобів на започаткування/підтримку соціального проекту, 6% — допомоги їжею, одягом, речима, 3% — просили кошти на навчання.

У населених пунктах з невеликою кількістю населення благодійність надуває ознак системи колективного захисту, тобто у разі виникнення гострої проблеми допомогу постраждалим надають навіть без запиту з їхнього боку.

Натомість потенційною точкою звернення після звичайних людей респонденти називають благодійні фонди. Вочевидь за умови більшої доступності, прозорості та відкритості, саме фонди були б найбільш комфортним благодійником для потребуючих.

Українці схильні застосовувати різні стратегії: для вирішення проблем громади «точками звернення» найчастіше є соціальні мережі, місцевий бізнес і політики; для індивідуальних проблем — сім'я і найближче оточення, для більш індивідуальних потреб — церква.

Останніми за пріоритетністю звернень є бізнес, громадські організації та політики (депутати). Бізнес і політики мають негативну конотацію через стійке асоціювання їхніх благодійних проектів з корисливими мотивами відмивання коштів чи піару. Громадські організації асоціюються з наданням

консультативних форм допомоги, які часто не зараховуються населенням до сфери благодійництва, а також з грантоїдством.

Рівень інституціоналізації благодійності в Україні оцінюють як слабкий.

Основні характеристики :

- значна кількість організацій та фондів, створені для заробітку і лише прикриваються статусом «благодійника»;

- недостатня кількість реально діючих благодійних організацій;

- відсутня стратегія взаємодії благодійних організацій та держави;

- короткий життєвий цикл багатьох громадських організацій і благодійних фондів;

- слабка координація між благодійниками та бенефіціарами;

- брак злагодженої координації між благодійними організаціями, відсутня галузева асоціація ;

- відсутність культури систематичних благодійних практик населення та бізнесу.

Наразі, в сфері благодійної діяльності не вистачає інституційності: благодійні проекти мають ситуативний характер і є відповіддю на актуальні виклики громади чи в суспільстві загалом. Але попри визнання корисності інституціоналізації благодійності, зараз спостерігається недовіра та критика що до благодійних фондів та ініціатив.

Слід звернути увагу на колективні практики благодійності: самоорганізована група допомоги (переважно відбувається через соціальні мережі), школи (активно залученні до локальної благодійної допомоги), та у сільській місцевості (форми сусідської взаємодопомоги). І вони можуть стати основою для розбудови нової культури благодійництва.

На реальну оцінку благодійної діяльності має вплив сприйняття респондентами благодійності як несистемної.

Також, на оцінку благодійних фондів впливає сприйняття благодійності респондентами як несистемної матеріальної допомоги на побутовому рівні.

Домінуючими проявами благодійності залишилась практика людина-до-людини, без інституціоналізованих мереж чи переходу у сферу громадського активізму.

Основним способом надання фінансової допомоги є передача в руки особисто, а також перерахування на банківську карту чи внесок до благодійної скриньки. Передання коштів через благодійний фонд має досить низький показник (лише 7% благодійників, близько 3% українців). Такий результат пов'язаний з досить низьким рівнем довіри суспільства та недостатньою проінформованістю щодо діяльності благодійних організацій.

Але рівень довіри не зовсім абсолютний: певною мірою це залежить від того, хто є засновником чи головним спонсором.

Найбільшою довірою користуються міжнародні благодійні фонди, а також створені діаспорою чи з громадської ініціативи.

Ключовою перевагою фондів українці вважають те, що вони фінансують масштабні коштовні проекти. Збірний імідж благодійних фондів є радше негативним, ніж позитивним. Респонденти вагаються, чи справді благодійні фонди надають допомогу на постійній основі, відкриті до співпраці з громадськістю і розуміють потреби суспільства. Їм часто приписують те, що вони формують клас залежних від допомоги осіб чи груп, не вирішуючи соціальних проблем.

Фактори через які формується недовіра:

- невміння грамотно комунікувати з населенням;
- конкуренція між фондами за ресурси та ідеї;
- несистемна діяльність .

Також, до головного чинника недовіри до благодійних фондів є поширення інформації про зловживання у цій сфері. Наприклад:

- використання благодійних фондів для особистої піар-кампанії політиків і олігархів;
- нецільове використання коштів людьми, які просять пожертв на вулицях для себе чи інших;

- нецільове використання коштів на потреби фонду чи його членів;
- збір коштів на відкриття лікувальних закладів, які згодом так і не було відкрито;
- перепродаж медичного обладнання, отриманого в якості допомоги від міжнародних фондів, підміна якісного товару зношеним чи зіпсованим;
- відмивання коштів депутатами, олігархами.

Простежуються негативні акценти на роботі фондів:

- критика за витрати коштів на утримання інфраструктури та персоналу;
- згадки про гучні скандали довкола зловживань пожертвами;
- звинувачення у створенні фондів заради оптимізації податків;
- підозра у корисливості, роботі на імідж, залученні виборчих голосів.

Українці не ознайомлені з дослідницькими, організаційними та фінансовими активностями, які здійснюють благодійні фонди.

Серед найважливіших факторів, які формують відчуття довіри до благодійних фондів, називають:

- авторитет (величина та репутація);
- термін роботи ;
- активність ;
- поінформованість респондентів про результати діяльності ;
- наявність відкритої звітності.

Експерти вважають, що для зменшення кількості вловживань у сфері благодійності важливо здійснювати зовнішній та внутрішній контроль. Волонтери, громадські організації, керівництво благодійної організації чи асоціації благодійників, державні чи правоохоронні органи можуть забезпечувати функцію контролю [30].

До іменних фондів також є суперечливе ставлення, особливо зі представників сторони медіа.

Це відбувається через такі негативні чинники :

- зв'язок з олігархами та політиками;
- підозри у прагматичних намірах (тобто, благодійність заради піару);

– політична заангажованість (фонди існують, поки для цього є політична доцільність).

Також, нечітким та узагальненим є розуміння цілей благодійних фондів.

До головних проблем благодійних фондів відносяться :

- відсутність підтримки від органів місцевої влади;
- недостатнє фінансування з місцевих і національних бюджетів;
- брак організаційної підтримки зі сторони держави;
- потреба у маркетинговій підтримці;
- відсутність консультативного, об'єднуючого органу;
- психологічне вигорання волонтерів та їх реабілітація;
- брак досвіду і знань;
- брак кадрів;
- нестача фінансових ресурсів;
- бюрократія;

Тобто, до головних викликів в роботі фондів відноситься недовіра населення, брак культури блгодійності у суспільсті, брак медійної підтримки та вимога до фондів повністю використовувати кошти на благодійність.

Благодійні організації отримують інформацію про проблеми, що потребують їх втручання з різних джерел. Наприклад:

1. зі звернень організацій (62%) ;
2. від оточення (48%) ;
3. від партнерських організацій (38%);
4. з соціальних мереж (37%);
5. цілеспрямований пошук інформації (28%);
6. від соціальних служб (26%);
7. від релігійних організацій (17 %) ;
8. зі звернень органів місцевої/державної влади (17%) ;
9. з загальнонаціональних ЗМІ (8%);
10. з локальних ЗМІ (7%) .

Як фінансуються благодійні організації/фонди?

1. внески населення (57%);
2. кошти власника фонду (37%);
3. міжнародні донори (37%);
4. внески бізнес-структур (25%);
5. інші благодійні організації (11%);
6. місцеві бюджети діаспора (9%);
7. обов'язкові пожертви населення (6%);
8. інше (3%) .

Також цікавою є інформація за результатами дослідження фахівців, де вказано, що близько 74% українців колись жертвували кошти, з них 25% робили пожертви протягом останніх 12 місяців.

Серед тих, хто вносив пожертвування протягом останніх 12 місяців, близько 35% внесли допомогу в розмірі 100-500 гривень. Серед тих, хто коли-небудь жертвували кошти, 43% робили це напряму, а третина з них навіть не пам'ятає назву благодійної організації, через яку вони діяли [62, с. 64].

Протягом останніх років виділяють й позитивні сторони благодійних фондів України. Наприклад, ініціативи благодійних фондів стають більш професійними, масштабними та яскравими, вони помітні для експертного середовища та запам'ятовуються.

Найчастіше благодійні організації направляють свою допомогу у сферу соціального захисту та здоров'я.

Благодійні фонди, з якими співпрацювали впродовж останнього року:

1. «Карітас України» (24 %) ;
2. Товариство Червоного Хреста України (17%);
3. «Альянс громадського здоров'я» (11%);
4. «Відродження» (10%) ;
5. Фонд Ріната Ахметова (9%);
6. Українська Біржа Благодійності (9%);
7. «Таблеточки» (6%);
8. «100% життя» (6%);

9. «Крила надії» (6%);
10. «Шлях додому» (4%);
11. Фонд Віктора Пінчука (4%).

Для благодійних організацій важливо співпрацювати з засобами масової інформації:

Найголовнішою метою виступає:

- інформування про виконані проекти(59 %);
- оголошення про потребу у коштах(13%);
- реклама спонсора(9%) ;
- підтримка іміджу (6%);
- публікація звітності (5%);
- інше(8%);

Головною метою роботи з медіа є – інтенсифікація співпраці. Зараз благодійним організаціям не вистачає підтримки з їхнього боку, а журналісти звертають увагу на пасивність організацій і нестачу цікавих історій, за допомогою яких можна привернути інтерес аудиторії. Медіа більш зацікавлені у висвітленні значущих соціальних проектів.

Питання участі бізнесу в благодійності серед українського суспільства викликають певну упередженість: часто можуть звучати підозри у корисливих мотивах. Але представники бізнесу ствержують, що в першу чергу діють через внутрішнє бажання допомоги іншим.

Вони можуть виділяти кошти на благодійну діяльність через те, що:

- є соціально відповідальними;
- співчують потребувачим;
- прагнуть долучитись до вирішення важливих проблем;
- з почуття патріотизму;
- тримують задоволення від добрих справ;
- формують лояльність працівників;
- рекламують свій бренд;
- відмивають кошти за звичкою, традицією;

- боятися відмовити у проханні про допомогу;
- інше;

Благодійним організаціям для успішної співпраці з бізнесом слід використовувати проактивну позицію і генерувати звернення, які відображають зацікавленість підприємців.

До головних факторів успішної кооперації відносять :

- добра репутація благодійного фонду/організації;
- звітування про витрачені кошти ;
- комунікація про переваги, які може отримати бізнес від співпраці (оптимізація часу, відбору бенефіціарів, вкладення коштів);
- можливість для бізнесу «доторкнутись» до результату спільної благодійності ;

3.2. Напрями удосконалення благодійності як фактор розвитку соціальної роботи

В Україні на 2016-2020 роки національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства визначила завдання для держави, з метою створення сприятливих умов благодійної діяльності, серед яких:

1. оновити податкові інструменти для підтримки благодійників та утримувачів благодійної допомоги;
2. впровадити провідну боротьбу з шахрайством та іншим зловживанням які можуть використовувати благодійнійсфері;
3. посилити юридичну відповідальність за нецільове використання благодійної допомоги;
4. запровадити механізм здійснення благодійності шляхом надсилання благодійних телекомунікаційних повідомлень.

Слід виділити головні здобутки розвитку благодійної діяльності які були реалізовані через державну політику.

По-перше, відбулось удосконалення правового середовища функціонування благодійної організації.

– за редакцією Закону України «Про благодійність та благодійній організації» відбулося розмежування таких понять «благодійний фонд», і «громадська організація».

– було введено в обіг нові терміни (благодійний гранд, благодійний сервітут, благодійний ендаумент);

– відбулось розширення сфери благодійної діяльності (з'явилась така сфера благодійництва як «сприяння обороноздатності та мобілізацій готовності країни»);

– та було закріплено право благодійника здійснювати контроль за цільовим використанням благодійної пожертви [39].

По-друге, відбувається функціонування благодійної телекомунікаційної платформи. Так у 2018 році громадяни мали можливість відправити благодійні повідомлення на короткі номери мобільних операторів для підтримки проектів допомоги різним категоріям громадян, які реалізуються головними благодійними організаціями та фондами.

Ухвалення Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення сприятливих умов для впровадження благодійних текстових повідомлень» та «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для впровадження благодійних телекомунікаційних повідомлень» відбулось ще 2016 році. Тобто, ці нормативно-правові акти регулюють переказ коштів з метою благодійної діяльності (пожертвувань) за допомогою СМС-повідомлень. Також такий вид пожертв був звільнений від опадкування, скасований збір на обов'язкове державне пенсійне страхування для послуг з відправлення благодійних телекомунікаційних повідомлень, визначили, що дії оператора із перерахуванням коштів на добродійну діяльність за текстовими повідомленнями не вважаються фінансовими [44].

Отже, таке впровадження благодійності забезпечує прозорий моніторинг цільового використання пожертв, створює ефективну альтернативу публічному збору через скриньки, які досить часто виступають як шахрайська схема, дає можливість долучитися до благодійності великій кількості громадян різного віку та фінансового статусу [35].

В третє, для надання благодійної допомоги відбулось розширення податкових стимулів. Тобто, до неоподаткованого доходу добавляється благодійна допомога отримана від благодійників, які внесені до Реєстру волонтерів антитеррористичної операції, на користь учасників бойових дій - військовослужбовців, учасників масових акцій громадського протесту в Україні, постраждалих під час участі у Революції Гідності, а також 2 травня 2014 року в місті Одесі, або на користь членів сімей таких учасників, які загинули чи померли внаслідок отриманих у цей період поранень та інших ушкоджень здоров'ю; громадянам, які вимушено покинули місце проживання у зв'язку з тимчасовою окупацією території України. Тобто, така благодійна підтримка включає в себе надання спеціальних індивідуальних засобів захисту, технічних засобів спостереження, засобів особистої гігієни, продуктів харчування й інших товарів та послуг. Також, відповідно до поправок до Податкового кодексу, прийнятих у 2017 році, корпоративні донори змогли подавати заяви на податкові знижки в сумі не більше 8 % доходів за минулий рік за підтримку спортивних громадських організацій.

Та в четверте, відбувається зміцнення інформаційно-освітньої співпраці благодійних і громадських організацій, місцевих державних адміністрацій і Національної поліції у запобіганні шахрайству під час публічного збору благодійних пожертв. Благодійні організації «Український форум благодійників» співпрацює з Київською міською держадміністрацією для розміщення сіті-лайтів з соціальною рекламою, яка попереджала громадян остерігатися підозрілих благодійних фондів, популяризувала «Карту благодійності» як онлайн-інструмент для убезпечення себе від шахраїв-

благодійників і запобігала шахрайству під час публічного збору благодійних пожертв.

Крім того, представниками БО «Український форум благодійників» для співробітників головних управлінь Нацполіції в Одеській, Херсонській, Вінницькій, Запорізькій та Донецькій областях протягом 2017-2018 років були проведені тренінги на тему: «Запобігання шахрайству під час публічного збору благодійних пожертв». Київською міськдержадміністрацією у відповідь на ініціативу БО «Український форум благодійників» було надане організаційне сприяння у проведенні засідання круглого столу «Запобігання шахрайству під час публічного збору благодійних пожертв» і тематичного тренінгу для слідчих, оперативників і працівників превенції.

Експерти благодійної сфери пропонують внести зміни до Кримінального кодексу, де буде чітко зазначено, що таке шахрайство у благодійній діяльності.

Ще однією пропозицією є внесення змін у закон «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Мається на увазі інкасація засобів, зібраних у процесі відкритого збору, щодо уточнення положень про обов'язкову звітність благодійних організацій та положення про ануляцію реєстру організації у випадку шахрайських дій [24].

Серед площин взаємодій влади з благодійними фондами та організаціями спостерігається поступова інтенсифікація відносин, особливо це стосується на місцевому рівні.

Для розвитку благодійної сфери є важливим формування державної політики у ній:

- законодавче врегулювання благодійної діяльності;
- організаційне та фінансове сприяння благодійним ініціативам (надання приміщень у безоплатну оренду, компенсація комунальних послуг, часткова оплата праці співробітникам);
- створити закону про пільгове оподаткування благодійних пожертв.

Важливою стає співпраця з популяризації благодійності на рівні державної стратегії. Для її розвитку дуже важливо підвищувати рівень кооперації благодійних фондів та організацій.

Галузева асоціація може стати сприятливою умовою для благодійних організацій. Її завдання полягає:

- координації роботи;
- формуванню стандартів співпраці;
- вирішенню базових проблем;
- контролюватиме доброчесність, попереджуватиме зловживання.

Головною проблемою роботи благодійних фондів вважається недавіра населення, брак культури благодійності в суспільстві, брак медійної підтримки та вимогу повністю використовувати кошти на благодійність. Висновок, щодо довіри до благодійних фондів є посереднім : їм « як довіряють, так і не довіряють». Інші типи фондів (створені діаспорою, громадськими ініціативами, національні, місцевими, імені) відчують такеж ставлення.

Фондам створеними бізнесом і політиками швидше недовіряють.

Вплинути на зміцнення довіри до благодійних організацій зможе:

1. Можливість побачити результат роботи (82%) ;
2. Прозора фінансова звітність (82%) ;
3. Прозорі правила отримання допомоги (62%);
4. Наявність інформації в інтернеті (52%);
5. Наявність інформації у ЗМІ та соцмережах (50%) ;
6. Довіра до ініціатора (44%) ;
7. Тривалий термін роботи (43%) ;
8. Робота з важливими соціальними проектами (39%) ;
9. Незабюрократизовані правила отримання допомоги (39%);
10. Активне залучення громадськості до волонтерства (34%);
11. Порада друзів чи знайомих (28%);
12. Реклама волонтерами (22%);
13. Зовнішній контроль (15%);

14. Міжнародний статус організації (15%);
15. Фонд створений релігійною організацією (7%);
16. Реклама відомими політиками (5%).

Слід працювати над подоланням недовіри, потрібно долати вакуум інформації і підзвітності, поширювати інформацію та робити її більш доступною і зручною, а систему фінансування і отримання допомоги – прозорими й постійно оновлювати.

Також, важливою умовою є формування активної комунікаційної позиції:

- ознайомлювати з важливими соціальними проблемами і можливими;
- підтримувати зворотній зв'язок з отримувачами допомоги;
- використовувати різні тактики інформування залежно від цільової аудиторії;
- способами їх вирішення; демонструвати досягнення і результати діяльності.

Слід звернути уваги на пошук локальних лідерів, які користуються довірою і візьмуть на себе роботу з активізації населення, творення соціальних мереж взаємодопомоги.

Фінансування благодійних організацій відбувається за рахунок: внесків населення і бізнес-структур, коштів міжнародних донорів, державних програм, соціальних підприємств. Але відсутнє уявлення про комбінування цих джерел, їх перагу та принцип залучення коштів.

Для збільшення надходжень коштів до благодійних фондів слід:

1. Формувати сталу культуру благодійності на противагу несистематичним пожертвам;
2. Популяризувати благодійність;
3. Піднімати загальний рівень свідомості та соціальної відповідальності українців;
4. Налагоджувати довіру до благодійних інституцій:
 - звітування про виконані проекти;

- максимальна прозорість;
- відкрита фінансова звітність;

В цілому проінформування про роботу благодійних організацій і фондів, фінансування, проблематику відбувається поверхнево. Через брак достовірної інформації поширюються негативні повідомлення про зловживання коштами, скандали між благодійними організаціями.

Але важливою є потреба посиленню комнікацій про специфіку роботи фондів та їх досягнення.

Ефективними каналами та інструментами стануть:

- власний сайт;
- соціальні мережі;
- конференції/форуми, масові заходи;
- інформаційна підтримка ЗМІ;
- відгуки клієнтів/партнерів;
- поширення річних звітів.

Експерти назвали 7 кроків, для удосконалення благодійної організаціх:

1. Чітко окреслена місія і ціль організації ;
2. Систематизована робота: постановка цілей має перерости у стратегічне планування, яке ляже в основу написання проектів;
3. Мислення на перспективу, а не лише точково: наприклад, потрібно трансформувати допомогу з суто матеріальної/фінансової підтримки на освітньо-виховну роботу;
4. Пропонувати стратегії подолання проблем;
5. Навчати персонал, працювати над професійним вигоранням, сформувати сильний колектив;
6. Залучайти фахівців для просування фонду;
7. Диверсифікувати джерела надходження коштів;
8. Дотримуйтесь максимальної прозорості і публічності.

Також, слід не забувати про важливу умову стимулювання благодійності та популяризації діяльності благодійних фондів, та слід активно використовувати потенціал волонтерства.

У сучасній Україні набуває популярності емоційно привабливі форми залучення коштів. Наприклад: аукціони, бали, марафони, флешмоби та інш. Такі креативні і доступні форми допомоги формують культуру благодійності і усвідомлення, що навіть прості речі можуть творити якісні суспільні зміни.

Тому слід запровадити програми для популяризації благодійності у школах та ЗМІ:

1) підкреслювати переваги для суспільства від благодійних ініціатив (зростання рівня соціальної відповідальності, захищеність кожного члена суспільства, зростання згуртованості);

2) широко висвітлювати у ЗМІ успішні кейси зі сфери благодійності.

Навіть, через соціальні мікрооб'єднання активістів відбувається залучення людських та фінансових ресурсів, так як вони також мають досвід вирішення проблем громад, а їх представники можуть мобілізувати ресурс і часто мають авторитет, через який поширюється і репутація фондів. Тому, слід надавати фахову підтримку активним об'єднанням, які мають бажання працювати в сфері благодійності.

Важливою умовою є інформування населення про етипи і механізми роботи фонду:

- бути відкритими для громадського контролю;
- чітко роз'яснювати підстави і форми звернення за допомогою;
- висвітлювати всі види діяльності, які виконуються для ефективного надання цільової допомоги;
- звітувати про виконані ініціативи — створюючи тим самим можливість для благодійників розділити успіх справи;
- вести відкриту фінансову звітність;
- оголошувати терміни надання відповіді на запити про допомогу;

Також важливо залишатись «на слуху», для цього слід:

- постійно оновлювати інформацію про поточні ініціативи, потреби, труднощі, перемоги;
- зберігати високу активність в інформаційному просторі (соціальних мережах, традиційних ЗМІ, на міських заходах);
- ставати ближчими і зрозумілішими – успіхам і невдачам фонду мають співпереживати.

Також, слід чітко підкреслювати потреби та цілі в рамках ініціативи. Тому слід:

1) комунікувати і співпрацювати з органами влади, експертною спільнотою, громадою, щоб визначити пріоритетні проблеми і способи їх вирішення;

2) включатись в обговорення локальних чи ширших соціальних проблем, що сприятиме залученню до діалогу нової аудиторії, появі нових ідей, пропозицій співпраці.

Отже, аналізуючи отриману інформацію можемо зробити висновки, що наразі трансформація ставлення суспільства до благодійної діяльності стала досить важливим чинником національної єдності для подолання кризових явищ в політичних, економічних, соціальній, військовій та медичній галузях.

На допомогу соціально незахищених верств населення вагому роль відіграють волонтерські й благодійні організації, які впливають на людські ресурси або фінансування. Але, не дивлячись на актуальність благодійної діяльності внашій країні, її поширеність оцінюють лише посередньо.

В Україні благодійна допомога найчастіше поширюється на важкохворих дітей, рідше пенсіонерам, за залишковим принципом – дорослим. Але благодійної підтримки також потребує й сфера соціального захисту.

Найбільшою довірою серед суспільства отримали міжнародні благодійні фонди, а також фонди створені діаспорою чи за громадської ініціативи.

Зараз в українців простежується спрощення розуміння благодійної допомоги, найчастіше допомогу надають через гроші, одяг та їжі та з'являється упередження ставлення до участі бізнесу в благодійності.

Тому, важливою умовою є стимулювання і популяризація діяльності благодійних фондів.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, на сьогодні особливо гостро постає питання оновлення нормативної бази, що регулює діяльність благодійних організацій та регламентує суспільні відносини, пов'язані з благодійництвом. Необхідним кроком для врегулювання проблем, які виникають в сфері благодійництва є впровадження комплексної реформи, головним завданням, якої полягатиме у вдосконаленні чинного законодавства України в секторі благодійництва з урахуванням наших пропозицій, які зазначені в статті, а саме:

- Закріплення в Законі України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» переліку форм благодійності;
- Заміни терміну «благодійна діяльність» на «благодійність» в Законі України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
- Посилення контролю за діяльністю благодійних організацій зі сторони відповідних органів державної влади та створення особливої форми звітності за митним оформленням гуманітарної допомоги благодійними організаціями шляхом закріплення відповідними нормами митного законодавства;
- Доповнити Кримінальний кодекс України статтею, що регулювала б відповідальність за правопорушення в сфері благодійництва;
- Розроблення типового статуту, для благодійних організацій з урахуванням чітких прописаних правових норм змісту наглядової ради.

ВИСНОВКИ

Отже, за допомогою даної роботи було поставлено та виконано такі завдання: проаналізовано сучасний стан наукової розробки проблеми благодійності в сучасній Україні; здійснено уточнення змісту основних понять дослідження: «благодійність», «соціальна робота», «фактор розвитку»; обґрунтовано основні принципи та методи дослідження благодійності; визначено сутність благодійності як соціального феномену; проаналізовано підходи та принципи надання благодійної допомоги; досліджено сучасний стан розвитку благодійності та проаналізовано напрями удосконалення благодійності.

Благодійність у соціальній сфері проявляється як прояв гуманістично-цілеспрямованої професійної уваги фахівця до нужденних людей, надання їм професійно підготовленими соціальними працівниками ефективної допомоги в збереженні й організації своєї життєдіяльності на самодостатньому соціальному рівні. Наразі пріоритетом для благодійних пожертвувань в Україні залишається сфера здоров'я, підтримка армії та соціальна сфера. Сама проблема благодійності сьогодні є дуже актуальною для наукового дослідження і зумовлена відразу багатьма чинниками.

Головними викликами в роботі фондів експерти вважають недовіру населення, брак культури благодійності у суспільстві, вимогу до фондів повністю використовувати кошти на благодійність, брак медійної підтримки.

Формування ефективної державної політики у сфері благодійності посідає особливе місце у процесі реалізації соціально-культурних реформ, адже держава в даний час не може повною мірою забезпечити фінансування культури, освіти, науки, а також мистецтва. Проте органи державної влади здатні створити правові та економічні умови для стимулювання добродійної матеріальної підтримки культури, залучення приватних інвестицій, відродження традицій меценатства та благодійництва.

Саме поняття «благодійність» походить від латинського слова «caritas, carus», що означає «милосердя», «жертвенна любов». Це поняття увійшло в суспільну свідомість як гуманістичний поклик людини надавати допомогу нужденним незалежно від національної, расової, соціальної, релігійної належності.

Феномен благодійності структурно може бути охарактеризований функціональною єдністю когнітивних, мотиваційних, емоційних, динамічних і регуляторних компонентів, опосередкованих факторами соціалізації особистості й умовами її соціально-суспільного функціонування на основі цінностей гуманізму й допомоги іншій людині.

Благодійність як соціальний (соціокультурний) феномен має двосторонній характер, її можна розглядати і як явище (соціально-психологічна, етико-моральна характеристика особистості), і як діяльність (соціально-спрямований процес взаємодії людей у суспільстві). У своїй першооснові це явище має індивідуально-соціальний морально-духовний характер, що психологічно направляє окрему людину або групу людей, об'єднаних загальними принципами й цінностями, до здійснення благодійної діяльності в суспільстві, зокрема – у сфері соціальної роботи.

До основних напрямів здійснення благодійної діяльності є:

1. виконання чи сприяння виконанню міжнародних, загальнодержавних, регіональних та місцевих програм, які спрямовані

2. покращення матеріального становища клієнтів, тобто отримувачів благодійної допомоги. Також це сприяння соціальній реабілітації малозабезпечених, безробітних, інвалідів та інших осіб, які потребують соціальної допомоги, а також надання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав та законних інтересів;

3. надання допомоги постраждалим внаслідок стихійного лиха, екологічних, техногенних та інших катастроф, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків. Також підтримка жертв репресій, біженців;

4. реалізація різноманітних програм національно-культурного розвитку. Зокрема сприяння доступу малозабезпечених верств населення до культурних та художніх цінностей.

5. підтримка талановитої молоді;

6. сприяння розвитку охорони здоров'я, здійснення масових акцій для розвитку фізичної культури, спорту і туризму, пропагування здорового способу життя, здійснення соціального догляду за хворими, інвалідами, самотніми людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують соціальної підтримки та піклування;

7. сприяння захисту материнства та дитинства, надання допомоги багатодітним та малозабезпеченим сім'ям.

Благодійна допомога може надаватися у вигляді: одноразової фінансової, матеріальної та іншої допомоги; систематичної фінансової, матеріальної та іншої допомоги; фінансування конкретних цільових програм; допомоги на основі договорів (контрактів) про благодійну діяльність; дарування об'єктів власності або дозволу на їх безоплатне (пільгове) використання; надання допомоги власною працею, послугами чи передачею результатів особистої творчої діяльності; прийняття на себе витрат з безоплатного, повного або часткового утримання об'єктів благодійництва та інших заходів, не заборонених законом.

Благодійний сектор в Україні має тенденцію до зростання, яка характеризується збільшенням статистичної кількості його інститутів та зростанням об'ємів коштів, спрямованих на добродійність. Показники України у рейтингах благодійності та проведені відділом стратегій розвитку громадянського суспільства НІСД експертне опитування вказують на те, що громадяни України більш схильні довіряти власним можливостям у здійсненні благодійної діяльності. В їх свідомості відбувається зміщення джерела атракції допомоги від держави до об'єднань громадян. Разом з тим маємо констатувати наявність певної недовіри українських громадян до БО, через що вони проявляють більшу схильність до того, щоб самотужки перераховувати кошти

нужденним та здійснювати волонтерську роботу, ніж передовіряти адміністрування в цій сфері БО.

В умовах сучасної України трансформація ставлення суспільства до благодійності стала важливим чинником національної єдності у подоланні кризових явищ в політичній, економічній, військовій, соціальній, медичній, транспортній галузях. А нові можливості благодійності потребують від держави впровадження сучасних політико-правових та організаційно-фінансових інструментів підтримки й розвитку інституту благодійництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Благодійний фонд «Ukraine freedom fundation». Основні проблеми благодійної діяльності та шляхи їх вирішення. URL : http://ukraine-freedom.foundation/pages/problems_charity.html (дата звернення : 13.09.2020).
2. Благодійність за правилами : принципи, основні засади, практичне застосування / ред. А. Гулевська-Черниш, К. Ржевська, Л. Ярошенко. Київ : Абетка благодійності, 2013. 59 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Волонтери в соціальній роботі / ред. Н. Романова, Т. Дружченко. Київ : Главник, 2006. 128 с.
5. Голимба В. І. Історія благодійництва в Україні. Київ, 2002. 259 с.
6. Грішнова О. А. Розробка інвестиційних проектів у форматі соціальної відповідальності бізнесу. *Соціально-трудова відносина : теорія та практика* : зб. наук. пр. №2(4). Київ : КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2012. С 15 – 23.
7. Гребцова И. С. Становление государственного попечительства и общественной благотворительности в Одессе в конце XVIII – 60-е г. XIX ст. – Одесса : Астропринт, 2006. 320 с.
8. Громадський простір. Як вберегтись від шахрайства на благодійності? URL : <http://www.civicua.org/news/view.html?q=2437699> (дата звернення: 13.09.2020).
9. Гузенко Ю. І. Становлення і діяльність громадських благодійних об'єднань на Півдні України в другій половині XIX – на початку XX ст. (на матеріалах Херсонської губернії). Миколаїв : Іліон, 2006. 232 с.
10. Дмирієнко М. Благодійність як атрибут громадянського суспільства : історія і сучасність. *Розбудова держави*. 1999. № 6. С. 37–44.
11. Донік О. М. Благодійність в Україні (XIX – початок XX ст.). *Український історичний журнал*. 2005. № 4. С. 160–174.

12. Донік О. М. Купецтво України в імперському просторі (XIX ст.). Київ : Інститут історії України НАН України, 2008. 271 с.
13. Духовність особистості : методологія, теорія і практика : збірник наукових праць. Луганськ : СНУ ім. В Даля, 2010. Вип. 6 (41). 230 с.
14. Єсіна О. О. Добродійність як соціальне явище: теоретичний аспект аналізу. *Український соціум*. 2009. №3(30). С. 114 – 118.
15. Зелена книга української благодійності / Асоціація благодійників України, ІАЦ «Громадський простір». Київ, 2014. 42 с. URL : <http://ru.scribd.com/doc/230445318/> (дата звернення : 13.09.2020).
16. Ільченко О. Феномен благодійності в історії Києво-Могилянської академії. *Гуманізація навчального процесу*. Слов'янськ, 2010. Вип. ЛІІ. Ч.1 С. 88–98.
17. Ільченко О. Історія благодійності в Україні: досвід церковного діяча і проповідника Данила Туптала (Димитрія Ростовського) / *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. пр. Випуск ЛІІІ. Ч. 1. Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 132–138.
18. Карітас України. URL : <http://caritas.ua/karitas-v-ukrayini/> (дата звернення : 13.09.2020).
19. Крулько Іван. Волонтерство в Україні: як підтримати і посилити мотивацію? *Дзеркало тижня*. 2015. URL: <http://gazeta.dt.ua/internal/volonterstvo-v-ukrayini-yak-pidtrimati-i-posiliti-motivaciyu-html> (дата звернення : 13.09.2020).
20. Коваленко Р. В. Меценатство в Україні. Харків, 2003. 235 с.
21. Колосова Н.А. Благодійництво і меценатство та соціокультурні передумови їх зародження в Україні (історичний аспект). *Вісник ДАКККіМ*. Київ, 2003.
22. Колосова Н. О. Благодійна діяльність в культурі України в контексті вітчизняних і європейських традицій (кінець ХХ – початок ХХІ ст). Київ, 2006. 204 с.

23. Коноков А. В. Социально-психологическая сущность благотворительности. URL : <http://www.medlinks.ru/article.php?sid=27380> (дата звернення : 13.09.2020).

24. Кочетов А. І. Благодійність і соціальний захист : історична спадкоємність. Київ: Народна освіта, 2003. С 8-13.

25. Кочнова О. А. Благодійність як соціокультурний феномен (культурологічний аналіз) : автореф. дис.канд. філос. наук; Таврійський націон. ун-т імені В. І. Вернадського. Сімферополь, 2009. 35 с.

26. Лавриненко Л. Я. Социокультурная природа благотворительности и формы ее реализации (история становления и развития). Москва : Academia Апк и ПРО, 2012. 132 с.

27. Лавриненко Л. Я. Меценатство и благотворительность: история развити. *Школа*. 2001. №2. С. 63–68.

28. Лапіна М. Д., Кузьміна О. Благодійна діяльність у сучасній Україні. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Маріуполь, 2019. Вип. 4. С. 31-36.

29. Левченко Г. М. Соціальна відповідальність у контексті тенденцій етичного інвестування. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. С. 183-190.

30. Літвіна О. Ю. Правове положення благодійних організацій в Україні : Харків, 2003. URL: <http://disser.com.ua/content/33653.html> (дата звернення : 13.09.2020).

31. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 168 с.

32. Матяж С. Концептуальні підходи до поняття державного регулювання меценатства в історичному і сучасному аспектах URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Аpdu_o/2009_1/R_1/Matiag.pdf 552 дата звернення : 13.09.2020).

33. Механізми державного стимулювання благодійної діяльності у сфері культури. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/june2009/5.htm>. (дата звернення : 13.09.2020).

34. Меценатство в Україні / за ред. Р. В. Коваленка. Харків, 2003. 235 с.
35. Пасічник М. С. Історія України : державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 735 с.
36. Петрова А. В. Благотворительность как социально-ролевое взаимодействие: теория и история процесса. Екатеринбург : Урал. гос. ун-т им. А. М. Горького, 2003. 134 с.
37. Питання митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2014 № 347. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/347-2014-п>. (дата звернення : 13.09.2020).
38. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення : 13.09.2020).
39. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (дата звернення : 13.09.2020).
40. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22.10.1999 № 1192-XIV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1192-14/para01#o1> (дата звернення : 13.09.2020).
41. Про Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2000 № 544. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/544-2000-п/para11#n11> (дата звернення : 13.09.2020).
42. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 5 липня 2012 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (дата звернення : 13.09.2020).
43. Про волонтерську діяльність : Закон України № 3236-VI від 19 квітня 2011 р. № 3236-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. № 42. Ст. 435.
44. Про внесення змін до деяких законів України (щодо волонтерської діяльності): проект Закону України від 11 грудня 2014 р. № 1408. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua>. (дата звернення : 13.09.2020).

45. Про рекламу : Закон України від 3 липня 1996 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>. (дата звернення : 13.09.2020).
46. Про соціальні послуги : Закон України № 2671-VIII від 17 січня 2019 року. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 18. Ст. 73.
47. Протягни руку допомоги: гуманітарна волонтерська програма. Фонд Александра Фельдмана : URL : <https://feldman.fund/programmy-fonda/protyani-ruku-pomoshhi/> (дата звернення : 13.09.2020).
48. Про благодійну діяльність та благодійні організації Римар І. А. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 165–168.
49. Розвиток благодійності в Україні. URL: [https://niss.gov.ua/doslidzhennya /gromadyanskesuspilstvo/rozvitok-blagodiynosti-v-ukraini](https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanskesuspilstvo/rozvitok-blagodiynosti-v-ukraini) (дата звернення : 13.02.2020)
50. Російсько-український та українсько-російський словник, в одному томі; 50000 слів та словосполучень. Київ: ВТФ „Перун”, 2008. 1848 с.
51. Савицький В. І. Генеза благодійності в Україні : навч. посіб. Київ : НТУУ “КПІ”, 2007. 136 с.
52. Савранська Н. О. Етико-філософський аналіз благодійності. Київ, 2008. 17 с.
53. Сейко, Н. А. Добродійність у сфері освіти України (XIX – початок XX століття): автореф. Луганськ, 2009. 44 с.
54. Сербін Р. А. Історико-правові аспекти розвитку благодійної діяльності. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*: зб. наук. пр./ редкол.: С. В. Ківалов (голов.ред.), М. В. Афанасьєва (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін [та ін.] ; відп. за вип. М. В. Афанасьєва, МОН України, НУ ОЮА. Одеса : Юридична література, 2014. Т. 15. С. 321–327.
55. Слабошпицький М. Ф. Українські меценати. Нариси з історії української культури. Київ : Ярославів, 2001. 235 с.
56. Словник синонімів української мови: в 2-х т. / ред. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук. Київ : Наукова думка, 2000. 242 с.

57. Соколов, А. Р. Российская благотворительность в XVIII – XIX веках (к вопросу о периодизации и понятийном аппарате). *Отечественная история*. 2003. №6. С. 153-155.
58. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / під ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
59. Социальная работа : история, теория и практика : монография / под ред. В. В. Харабета, Л. М. Хижняк, А. И. Андрющенко. Мариуполь : ПГТУ, 2015. 390 с.
60. Социальная философия : словарь / сост. и ред. В. Е. Кемеров. Москва : Академический Проект ; Екатеринбург : Деловая книга, 2006. 624 с.
61. Стрельнікова О.О. Мотиваційні аспекти доброчинної діяльності у сучасному суспільстві. Харків : Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2011. С. 184-185.
62. Ступак Ф. Я. Благодійні товариства Києва (др.пол. XIX- поч. XX ст.) Київ : Хрещатик, 2000. 208 с.
63. Сучасний тлумачний словник української мови. / за заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків : ВД «ШКОЛА», 2009. 1008 с.
64. Тюття Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота : теорія і практика : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 575 с.
65. Хілецький Г., Семашко О., Дума Л. Доброчинність в Україні : минуле, сучасне, майбутнє. Київ : Гурт, 1998. 44 с.
66. Хобта, Л. Ю. Благодійність і меценатство в Україні та Росії за часів російської імперії. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* Київ : Інститут історії України НАН України, 2006. Вип. XI. С. 288 – 297.
67. Черних О.В. Сутність та значення політики соціальних інвестицій в діяльності підприємств. *Економічний вісник НГУ*. 2008. № 1–2. С. 80–86.
68. Чепурнов В. О. Правовий статус благодійних установ та товариств за законодавством України. Київ, 2004. 14 с.
69. Човган О. Благодійність як психологічна основа соціальної роботи: теоретико-концептуальний аналіз. Збірник наукових праць Кам'янець-

Подільського національного університету, 2015. Вип. 24. С. 232–244. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkr_sp_2015_24_25 (дата звернення : 13.02.2020).

70. Чернявська О. В. Фандрайзинг : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 88 с.

71. Чупрій Л. Благодійництво у сфері збереження й популяризації історико-культурної спадщини URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26751/25-Chupriy.pdf?sequence=1> (дата звернення : 13.02.2020).

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Грецька Аліна Володимирівна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання денної, факультету соціології та управління, спеціальність «соціальна робота», адреса електронної пошти alinkagrek20@gmail.com.

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Благодійна діяльність як фактор розвитку соціальної роботи в сучасній Україні» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Грецька А.В.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Маліновська О.С.